

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
Навчально-науковий інститут управління та адміністрування

Кафедра маркетингу, менеджменту та публічного адміністрування

ДОПУСКАЮ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри маркетингу,
менеджменту та публічного
адміністрування

_____ Приймак Н.С.
(підпис)

« ____ » _____ 2018 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»
з напрямку підготовки 6.030601 «Менеджмент»

на тему: **«Планування потреби у фінансових ресурсах підприємства»**

Виконав: Студент гр. ЗМН-13
Москова Вероніка Геннадіївна

(підпис)

Керівник: Канд. екон. наук, доцент
Іванова Наталя Сергіївна

(підпис)

Рецензент: Заст. начальника відділу постачання
ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»
Бочковський Сергій Віталійович

(підпис)

Засвідчую, що у дипломній роботі
немає запозичень з праць інших
авторів без відповідних посилань

Студент _____
(підпис)

Кривий Ріг
2018

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І
ТОРГІВЛІ ІМЕНІ МИХАЙЛА ТУГАН-БАРАНОВСЬКО**

Навчально-науковий інститут управління та адміністрування
Кафедра маркетингу, менеджменту та публічного адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Зав. кафедри маркетингу,
менеджменту та публічного
адміністрування
к.е.н., доцент

_____ Приймак Н.С.
“ _____ ” _____ 2018 року

**З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Московій Вероніці Геннадіївні

1. Тема роботи **«Планування потреби у фінансових ресурсах підприємства»**
керівник роботи к.е.н., доцент кафедри маркетингу, менеджменту та
публічного адміністрування Іванова Н.С.

_____ затверджені наказом ректора ДонНУЕТ від « _____ » року № _____

2. Строк подання студентом роботи: « _____ » _____ 2018 року _____

3. Вихідні дані до роботи: наукова і періодична література з теми дослідження, законодавчі та нормативні акти України, мережа Internet, статистична та бухгалтерська звітність ПАТ «Арселор Міттал Кривий Ріг» _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): теоретичні основи планування потреби підприємства у фінансових ресурсах; дослідження планування потреби у фінансових ресурсах ПАТ «АМКР»; удосконалення механізму планування потреби у фінансових ресурсах на ПАТ «АМКР».

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) графіки, таблиці, схеми, рисунки _____

6. Дата видачі завдання _____

7. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

8. Календарний план

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір напрямку дослідження, аналіз бази та літературних джерел, визначення об'єкту, предмету та завдань дослідження. Формулювання, обґрунтування та затвердження теми дипломної роботи		
2	Підготовка I розділу дипломної роботи		
3	Підготовка II розділу дипломної роботи		
4	Підготовка III розділу дипломної роботи.		
5	Аналіз та інтерпретація отриманих результатів, оформлення роботи		
6	Представлення роботи на кафедрі для рецензування, отримання рецензій та відгуків		
7	Оформлення презентаційних матеріалів, проходження нормоконтролю		
8	Захист дипломної роботи		

Студент _____

(підпис)

Москова В.Г.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____

(підпис)

Іванова Н.С.

(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Загальна кількість в роботі:

Сторінок 87, рисунків 11, таблиць 32, додатків 3,
графічного матеріалу __, використаних джерел 52

Об'єкт дослідження: фінансові ресурси ПАТ «АМКР».

Предмет дослідження: механізм ефективного планування потреби у фінансових ресурсах на підприємстві та ефективність їх використання.

Мета дослідження: оцінка ефективності планування потреби у фінансових ресурсах на підприємстві та розробка механізму з оптимізації їх структури у конкретних умовах господарювання.

Методи дослідження: *загальнонаукові методи*: аналіз, аналогія, системний аналіз, формалізація, порівняння, систематизація;
методи економіко-статистичного аналізу:
табличний (для представлення розрахунків і конкретних результатів дослідження), графічний, групування;
маркетингові методи: спостереження;
моделювання: оптимізаційна модель.

Основні результати дослідження: Визначено підходи науковців до класифікації фінансових ресурсів. Здійснено дослідження ефективності формування та використання фінансових ресурсів на ПАТ «АМКР». Розроблено модель оптимізації фінансових ресурсів для ПАТ «АМКР». Здійснено оцінку ефективності впровадження розробленої оптимізаційної моделі. Спрогнозовані фінансові ресурси досліджуваного підприємства з урахуванням здійснених пропозицій та розраховані прогнозні показники фінансової стійкості підприємства.

Ключові слова: фінансові ресурси, джерела формування фінансових ресурсів, активи, власний капітал, позиковий капітал, ефективність, оптимізація, баланс, прогнозування.

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЛАНУВАННЯ ПОТРЕБИ ПІДПРИЄМСТВА У ФІНАНСОВИХ РЕСУРСАХ	
1.1.Сутність та склад фінансових ресурсів підприємства	8
1.2.Порядок формування та використання фінансових ресурсів	14
1.3.Методичні основи планування потреби у фінансових ресурсах підприємства	19
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ ПЛАНУВАННЯ ПОТРЕБИ У ФІНАНСОВИХ РЕСУРСАХ ПАТ «АМКР»	
2.1.Аналіз середовища діяльності підприємства ПАТ «АМКР»	28
2.2.Оцінка формування та використання фінансових ресурсів на ПАТ «АМКР»	40
2.3.Ефективність планування потреби у фінансових ресурсах підприємства	48
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ПЛАНУВАННЯ ПОТРЕБИ У ФІНАНСОВИХ РЕСУРСАХ НА ПАТ «АМКР»	
3.1.Основні підходи до удосконалення механізму планування фінансових ресурсів на підприємстві	54
3.2. Модель оптимізації фінансових ресурсів для ПАТ «АМКР» та оцінка її ефективності	72
ВИСНОВКИ	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	83
ДОДАТКИ	88

ВСТУП

Функціонування та розвиток ринкової економічної системи в Україні можливе за умови зростання ефективності використання фінансових ресурсів усіма суб'єктами господарювання. У сучасних умовах фінанси підприємств є найважливішою складовою фінансової системи держави. Проте це порівняно самостійна й особлива сфера фінансових відносин, яка має свою специфіку та принципи функціонування. Виходячи з вищенаведеного, обрана для дослідження тема вважається дуже актуальною.

Теоретичні та практичні аспекти формування і використання фінансових ресурсів, наукові підходи до їх класифікації розглядали у своїх працях вітчизняні вчені як І.О. Бланк, М.Д. Білик, І.В. Зятковський, О.Д. Василик, Л.О. Лігоненко, В.М. Опарін, К.В. Павлюк, А.М. Поддєрьогін та інші. Значний внесок у дослідження проблем функціонування фінансових ресурсів підприємств зробили російські та зарубіжні вчені В.В. Бочаров, В.Г. Белоліпецький, В.В. Ковальов, М.В. Романовський, В.М. Родіонова, В.А. Слепов, Г. Дональдсон, Дж.С. Мілль, Дж. Хірт, Р. Брейлі, Ю. Брігхем, С. Майєрс та ін.

Метою роботи є удосконалення механізму планування потреби у фінансових ресурсах на підприємстві з метою підвищення ефективності його господарювання.

Із зазначеної мети випливають наступні завдання:

- 1) охарактеризувати сутність і склад фінансових ресурсів підприємства;
- 2) визначити порядок формування та використання фінансових ресурсів;
- 3) дослідити методичні основи планування потреби у фінансових ресурсах підприємства;
- 4) дати характеристику базового підприємства та його техніко-економічних показників;
- 5) провести комплексний аналіз фінансового стану підприємства;

б) проаналізувати ефективність формування та використання фінансових ресурсів на підприємстві;

7) дати рекомендації по удосконаленню механізму планування фінансових ресурсів на базовому підприємстві;

8) розробити модель оптимізації фінансових ресурсів на підприємстві та оцінити ефективність її реалізації.

Об'єктом дослідження і аналізу в даній роботі вибрано фінансові ресурси ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» (ПАТ «АМКР»).

Предметом дослідження в роботі виступає механізм планування потреби у фінансових ресурсах.

Вирішення поставлених у випускній роботі завдань необхідно здійснювати з використанням наступних методів: *загальнонаукові методи*: аналіз, системний аналіз і формалізація (для генезису поняття «фінансові ресурси»), порівняння і систематизація (для узагальнення видів фінансових ресурсів); *методи економіко-статистичного аналізу*: табличний (для представлення розрахунків і конкретних результатів дослідження), графічний (для наочної графічної інтерпретації результатів дослідження), групування (для визначення складу і структури фінансових ресурсів підприємства); *маркетингові методи*: спостереження (для визначення зміни показників у динаміці протягом періоду дослідження); *моделювання*: оптимізаційна модель (для формування моделі оптимізації фінансових ресурсів).

Наукова новизна дослідження полягає у формуванні оптимізаційної моделі управління фінансовими ресурсами в умовах конкретного підприємства на основі визначення їх надлишків (нестач), які варто залучити (погасити) для підвищення рівня ефективності діяльності досліджуваного підприємства.

Пропозиції, що наведені в роботі, мають практичне значення та можуть бути запропоновані керівництву підприємства як можливості покращення ефективності формування та використання фінансових ресурсів.

Практичне значення роботи полягає у формуванні оптимальної

структури фінансових ресурсів ПАТ «АМКР» та засобів її досягнення з метою підвищення ефективності діяльності.

Інформаційною базою дослідження виступили також дані фінансової та управлінської звітності ПАТ «АМКР», інформація з офіційних джерел оприлюднення, органів статистики, нормативна база та періодичні видання.

При написанні роботи використано інформаційні технології, зокрема програмне забезпечення «MicrosoftWord» та «MicrosoftExcel».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЛАНУВАННЯ ПОТРЕБИ ПІДПРИЄМСТВА У ФІНАНСОВИХ РЕСУРСАХ

1.1. Сутність та склад фінансових ресурсів підприємства

Активізація підприємницької діяльності в Україні на сучасному етапі потребує нових підходів до формування, розміщення та використання фінансових ресурсів як основи ефективного фінансового забезпечення їх господарської діяльності. Саме тому все більш актуальними стають дослідження аспектів управління фінансовими ресурсами на вітчизняних підприємствах, зокрема, наукових підходів до їх сутності та класифікації з метою оптимізації джерел формування та ефективного використання на вітчизняних підприємствах.

Незважаючи на тривалу історію існування фінансів як економічної категорії, проблема визначення сутності фінансових ресурсів підприємств у економічній науці залишається дискусійною. Єдиного трактування даного поняття немає, кожен науковець дає власне його тлумачення, що актуалізує дослідження у даному напрямі.

Узагальнення наукових праць з питань сутності фінансових ресурсів підприємства дозволило визначити наступні ключові моменти, що ураховуються у визначеннях різних науковців (табл. 1.1).

Отже, переважна більшість науковців, у т.ч. ті, думки яких наведені на у табл. 1.1, зазначають, що фінансові ресурси підприємств це грошові кошти у фондівій та у нефондовій формах.

О.Василик [7] зазначає, що для науково-обґрунтованого визначення поняття фінансових ресурсів треба чітко визначити ті критерії, яким воно повинне відповідати. До них вказаний автор відносить джерела створення, форми виявлення, цільове призначення.

Таблиця 1.1 – Економічна сутність фінансових ресурсів у підходах науковців

Фінансові ресурси – це ...	
Поддєрьогін А.М. [41, с. 10]	грошові кошти (грошові фонди та ті, що не у фондовій формі) ...
Кропивко М.Ф. [20, с. 404]	певний масив акумульованих коштів ...
Опарін В.М. [30, с.11]	сума коштів, спрямованих на основні та оборотні засоби підприємства
Данілов О.Д. [13, с. 5]	грошові надходження
Непочатенко О.О. [27, с. 8], Юхименко П.І. [46, с. 335]	сукупність (сума) власного, позичкового та залученого грошового капіталу ...
Шилю В.П. [45, с.23]	кошти
Белов Б.О. [4, с. 70]	власні та запозичені джерела коштів суб'єкта господарювання ...
Павлова О.М. [32]	ліквідні активи
Пікалова Н.О. [35]	засоби, які акумулюються до грошових фондів ...
Гриньова В.М. [9, с. 16]	грошові прибутки та надходження ...
Фурік В.Г. [43, с. 146]	грошові засоби ...
Саблук П.Т. [42, с. 15]	грошові засоби і доходи ...

О. Василик трактує фінансові ресурси як "грошові фонди, які формуються у державі в процесі розподілу, перерозподілу та використання її валового продукту, який створюється протягом певного часу. Вони є матеріальними носіями фінансових відносин" [7, с.23].

А. Поддєрьогін, у свою чергу, під фінансовими ресурсами визначає "грошові засоби, що наявні у розпорядженні підприємств як у фондовій, так і у не фондовій формі, є фактично коштами підприємства, мають або не мають цільової спрямованості. До таких фондів належать: статутний та резервний капітал, фонд амортизаційних відрахувань" [36, с.10].

Автори праці [36, с.10] до фінансових ресурсів пропонують відносити грошові фонди, однак підрозділ праці, у якому наведена дана категорія, має назву «Грошові фонди та фінансові ресурси».

Вивчення робіт [37; 42] дозволяє побачити певну трансформацію поглядів щодо трактування фінансових ресурсів підприємств, а саме: від грошових засобів і доходів [37, с.15] до грошових засобів [42, с.146], а також

від того, що вони "з'являються в момент перерозподілу і розчленування виручки та прибутку" [37, с.15] до того, що вони "акумуляуються після завершення відшкодування витрат матеріальних і прирівняних до них" [42, с.146].

Цікавою є думка Н. Ярошевич щодо фінансових ресурсів підприємства як "частини грошових коштів у формі доходів і зовнішніх надходжень" [47, с.10], а також Партин Г. та Загороднього А., які зазначають, що "фінансові ресурси підприємства існують не лише у грошовій формі". На думку авторів роботи [34] "фінансові ресурси можуть існувати у двох групах: матеріалізовані фінансові ресурси (матеріальні активи) та грошові фінансові ресурси (грошові кошти та їх еквіваленти)" [34, с.15].

Узагальнюючи думки науковців, можна відзначити, що "фінансові ресурси підприємства іноді визначаються як: сукупність усіх високоліквідних наявних активів" [12, с.30]; "сукупність усіх грошових коштів або прирівняних до них високоліквідних активів" [26]; "грошові кошти та ліквідні оборотні засоби, авансовані у вигляді власного, позикового та залученого капіталу" [16]; "найліквідніші активи підприємства – грошові надходження та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції, готова продукція й поточна дебіторська заборгованість" [24].

Таким чином, з погляду одних науковців, фінансові ресурси — це частина активів підприємства, у той час як з позиції інших науковців – це всі активи підприємства. Враховуючи проведений аналіз поглядів науковців щодо сутності фінансових ресурсів підприємств вважаємо, що фінансові ресурси підприємства – це сукупність грошових коштів підприємства, його фінансових вкладень та вимог (дебіторської заборгованості), які слід розглядати як фінансові активи суб'єкта господарювання.

Основними джерелами формування фінансових ресурсів підприємств є власні та залучені кошти. До власних належать: статутний капітал, амортизаційні відрахування, валовий дохід та прибуток. До залучених – отримані субсидії, кредити, пайові та інші внески, кошти, мобілізовані на

фінансовому ринку. Узагальнення поглядів науковців на класифікацію фінансових ресурсів наведено у табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Наукові підходи до класифікації фінансових ресурсів

Автор	Класифікація
А.М. Поддєрьогін [36]	Ресурси, що формуються під час заснування підприємств; формуються за рахунок власних і прирівняних до них коштів; мобілізуються на фінансовому ринку; ресурси, що надходять у порядку розподілу грошових надходжень.
О.Р. Романенко[38]	1) залежно від джерел формування: створені за рахунок власних і прирівняних до власних грошових надходжень; мобілізовані на фінансовому ринку; ресурси, що надходять у порядку перерозподілу; 2) за правом власності: власні кошти підприємства; залучені кошти; позикові фінансові ресурси.
В.М. Опарін[29]	1) за кругообігом: початкові фінансові ресурси, тобто ті, з якими підприємство починає свою діяльність і які концентруються у статутному фонді, і прирощені, тобто, отримані підприємством у результаті його діяльності у формі прибутку. 2) за характером використання: матеріалізовані фінансові ресурси, що вкладені в основні засоби, які постійно забезпечують виробничий процес, і ті, що перебувають в обігу – оборотні кошти. Знос основних засобів та їх оновлення за рахунок амортизаційних відрахувань є формою цільових фінансових ресурсів. 3) за правом власності фінансові ресурси: власні кошти підприємницької структури (залежно від форми власності це може бути приватний, пайовий чи акціонерний капітал), надані безоплатно державою з бюджету чи фондів цільового призначення та позичені, до яких відносяться отримані кредити.
Л.О. Лігоненко, Н.М. Гуляєва, Н.А. Гринюк та ін. [22]	1) за об'єктом інвестування: на основний, що спрямований на фінансування необоротних активів підприємства та оборотний, що формує сукупність оборотних активів підприємства; 2) за метою використання: виробничий капітал, який інвестований в активи підприємства для здійснення поточної (операційної) діяльності; фінансовий капітал, що використовується для інвестування в грошові інструменти (деPOSITNІ вклади) та боргові фондові інструменти (облігації, депозитні сертифікати); спекулятивний капітал, що використовується під час здійснення спекулятивних, заснованих на різниці в цінах, фінансових операцій; 3) за належністю підприємству: власний капітал, який характеризує загальну вартість коштів підприємства, що належать йому на правах власності; позиковий капітал, тобто, кошти, що залучаються підприємством для фінансування діяльності на загальних умовах кредитування (строковості, повернення, платності, забезпеченості).

Таким чином, на основі порівняльного аналізу теоретичних досліджень та узагальнення наукових підходів щодо класифікації фінансових ресурсів підприємств, можна надати систематизовану класифікацію фінансових ресурсів підприємства з погляду різноманітності джерел їх формування (табл. 1.3).

Таблиця 1.3 – Джерела формування фінансових ресурсів підприємства

Джерело надходження фінансових ресурсів	Види надходжень фінансових ресурсів	Види фінансових ресурсів
Формуються під час заснування підприємства	Внески засновників у статутний капітал	Акціонерний капітал; внески членів кооперативу, товариства; галузеві фінансові ресурси; бюджетні кошти
Формуються за рахунок власних та прівняних до них коштів	Доходи від операційної, інвестиційної, фінансової діяльності	Валовий і чистий дохід; прибуток від основної діяльності; прибуток від операційної діяльності; прибуток від фінансових операцій; прибуток від іншої звичайної діяльності
	Надходження	Амортизаційні відрахування; цільові надходження; стійкі пасиви; інші види надходжень
Мобілізуються на фінансовому ринку	Надходження коштів від емісії акцій, облігацій та інших видів цінних паперів	
	Банківські та комерційні кредити, фінансовий лізинг	
Поступають у порядку розподілу грошових надходжень	Фінансові ресурси, які надійшли від галузевих структур, концернів, асоціацій	
	Бюджетні асигнування	Бюджетні інвестиції; державні дотації; державні субсидії
Є складовими капіталу підприємства	Власний капітал	Статутний капітал; пайовий капітал; додатковий капітал; резервний капітал; нерозподілений прибуток (непокритий збиток)
	Позиковий капітал	Довгострокові та поточні зобов'язання та забезпечення

Як відомо фінансові ресурси підприємства, сформовані з власних джерел, характеризуються простотою і швидкістю їх залучення на підприємство; порівняно високою здатністю генерувати позитивні фінансові результати підприємства; забезпеченням його фінансової стійкості, а також зниженням ймовірності настання банкрутства на підприємстві; збереженням управління та контролю з боку акціонерів.

У той же час, масштаби залучення власних фінансових ресурсів є обмеженими, оскільки залежать від фінансових можливостей власників та

ефективності діяльності підприємства за минулі звітні періоди. Зростання величини власних фінансових ресурсів підприємства, на відміну від позикових, стримує зростання рентабельності власного капіталу як найбільш привабливого для власників показника діяльності підприємства.

Залучення власних фінансових ресурсів на підприємстві супроводжується більш високою вартістю порівняно з альтернативними зовнішніми джерелами. На відміну від власних фінансових ресурсів, залучені і позикові характеризуються порівняно ширшими можливостями залучення їх обсягів і більш позитивним впливом на збільшення вартості активів і зростання масштабів діяльності підприємства. Однак можна відзначити, що залучення позикових коштів зазвичай пов'язане з окремими організаційними складнощами, наприклад, оформлення кредитного договору, необхідністю мати заставу у вигляді матеріальних цінностей або гарантій третіх осіб.

Склад та структура фінансових ресурсів, їхні обсяги залежать від виду та розміру підприємства, роду його діяльності, обсягів виробництва. При цьому обсяг фінансових ресурсів тісно пов'язаний з обсягом виробництва, ефективною роботою підприємства. Чим більший обсяг виробництва і вища ефективність роботи підприємства, тим більше обсяг власних фінансових ресурсів, і навпаки. Наявність у достатньому обсязі фінансових ресурсів, їхнє ефективне використання визначають добрий фінансовий стан підприємства: платоспроможність, фінансову стійкість, ліквідність. У цьому зв'язку найважливішим завданням підприємств є пошук резервів збільшення власних фінансових ресурсів і найефективніше їх використання з метою підвищення ефективності роботи підприємства загалом. Формування з різних джерел фінансових ресурсів дає можливість підприємству вчасно інвестувати кошти в нове виробництво, забезпечувати розширення й технічне переозброєння діючих основних засобів, фінансувати наукові дослідження, розробки та їхнє впровадження та ін.

Таким чином, проведені дослідження й послідовний аналіз підходів до розуміння сутності фінансових ресурсів підприємства дозволили визначити

їх як сукупність власних, залучених та позикових засобів у грошовій формі, а також їх еквівалентів, що трансформуються у процесі кругообігу і призначені для фінансового забезпечення діяльності підприємства з метою отримання прибутку від такого вкладання та спрямовані на реалізацію поточних і стратегічних цілей діяльності суб'єкта господарювання.

1.2. Порядок формування та використання фінансових ресурсів

Ефективне формування та використання фінансових ресурсів на підприємстві відіграють немаловажну роль у забезпечення ефективності його функціонування. На думку більшості західних та вітчизняних науковців, головним принципом формування фінансових ресурсів вважається визначення їх оптимальної структури, яка не порушує фінансової стійкості підприємства та сприяє мінімізації середньозваженої вартості капіталу.

Корисними при дослідженні особливостей формування оптимальної структури фінансових ресурсів підприємства вважаємо такі підходи: традиційний підхід Ф. Модільяні та М. Міллера – в економічній літературі має назву теорія «ММ» (1958, 1963 рр.) [49; 50]; компромісний підхід; сигнальний підхід – модель С. Росса (1977 р.) [31], модель Майерса–Майлуфа (1984 р.) [51]; моделі Міллера і Рока (1985 р.), модель Рока (1986 р.), модель Уелша (1989 р.) [41].

Ці теорії оптимізації структури фінансових ресурсів досліджувалися одночасно з теоріями ринкової вартості та середньозваженої вартості капіталу підприємств. Цей підхід заснований на таких залежностях: мінімізація середньозваженої вартості капіталу сприяє максимальній ринковій вартості підприємства та одночасно оптимізації структури капіталу. Підприємства намагаються оптимізувати структуру капіталу так, щоб зменшити середньозважену вартість капіталу, яка означає середню ціну за всі джерела фінансування та визначає необхідну норму прибутку підприємства.

У роботах Г. Марковиця, У. Шарпа, Дж. Тобіна (1952, 1964, 1981 рр.) набули поширення «портфельна теорія» та «модель оцінки вартості капітальних активів» (МОКА), у яких досліджувалось співвідношення між дохідністю та ризиком для кожного активу в умовах рівноважного ринку [48; 52].

У 1976 р. американський економіст С. Росс запропонував теорію арбітражного ціноутворення (АРТ) як альтернативну версію МОКА. Зокрема, на протипагу МОКА, у якій розглядається один вид систематичного ризику (ринковий ризик), теорія АРТ висуває декілька джерел систематичного ризику, які не можна подолати диверсифікацією (зокрема, інфляція, ставка відсотка, обсяг виробництва, зміна цін на енергоносії та ін.) [31].

Як зазначалося у табл. 1.3., до внутрішніх джерел формування власних фінансових ресурсів підприємства належать: нерозподілений прибуток, амортизаційні відрахування, кошти, отримані від реструктуризації активів. До зовнішніх – внески засновників і безповоротна фінансова допомога.

Переваги і недоліки різних способів залучення фінансових ресурсів наведено у табл. 1.4.

Таким чином, підприємство, що використовує лише власні фінансові ресурси, має найвищу фінансову стійкість, але обмежує темпи свого розвитку та не використовує фінансових можливостей приросту прибутку на вкладений капітал за рахунок додаткового залучення позикових ресурсів.

А підприємство, що використовує позикові фінансові ресурси, має вищий фінансовий потенціал для свого економічного розвитку, водночас більшою мірою генерує фінансовий ризик і загрозу банкрутства, що зростає в міру збільшення питомої ваги позикових коштів у загальній їх сумі.

Можна сформулювати основні принципи формування фінансових ресурсів, які повинні дотримуватися суб'єкти господарювання в процесі своєї фінансово-господарської діяльності (рис. 1.1).

Таблиця 1.4 – Переваги і недоліки джерел формування фінансових ресурсів підприємства

Види джерел формування фінансових ресурсів	Переваги	Недоліки
Власні	Простота залучення; під час їх використання підприємство не несе додаткових витрат (сплата відсотків), що сприяє фінансовій стійкості підприємства, забезпеченню його платоспроможності.	Обмеженість обсягу залучення, а отже, і можливостей істотного розширення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства в періоди сприятливої кон'юнктури ринку; висока вартість порівняно з альтернативними позичковими джерелами формування капіталу; неможливість збільшення рентабельності власного капіталу за рахунок залучених (позикових) коштів.
Позикові і залучені	Досить широкі можливості залучення, особливо за умови високого кредитного рейтингу підприємства, наявності застави чи гарантії поручителя; забезпечення зростання фінансового потенціалу підприємства за умови розширення його активів і підвищення темпів зростання обсягів його господарської діяльності; здатність сприяти приросту фінансової рентабельності (коефіцієнти рентабельності власного капіталу).	Їх використання пов'язане з ризиком зниження фінансової стійкості та втрати платоспроможності підприємства; висока залежність вартості позикових фінансових ресурсів від коливань кон'юнктури фінансового ринку; складність процедури залучення коштів (особливо у великих розмірах), оскільки надання кредитних ресурсів залежить від рішення інших суб'єктів (кредиторів).

Варто пам'ятати, що під час використання фінансових ресурсів оцінюються і джерела їх формування. "Так, важливого значення у складі внутрішніх джерел формування власних фінансових ресурсів набуває прибуток, що залишається у розпорядженні підприємства – він формує більшу частину його власних фінансових ресурсів, забезпечує приріст власного капіталу і, відповідно, зростання вартості підприємства на ринку цінних паперів" [15, с. 55].

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

1. Прогнозування та обґрунтування стратегії розвитку фінансово-господарської діяльності підприємства з урахуванням оцінки динаміки ринкової кон'юнктури макроекономічних чинників

2. Мінімізація витрат формування фінансових ресурсів із різних джерел (власних і позикових) з метою оптимізації середньозваженої вартості капіталу підприємства

3. Забезпечення відповідності обсягу та структури власних і залучених фінансових ресурсів (капіталу) обсягу та структурі сформованих активів підприємства

4. Забезпечення високоефективного використання фінансових ресурсів у процесі операційної, інвестиційної, фінансової діяльності підприємства

5. Дотримання певної відповідності між складовими фінансових ресурсів і напрямками їх використання з метою мінімізації фінансових ризиків

6. Досягнення оптимальної структури та вартості власних і позикових ресурсів з позиції впливу на фінансовий стан підприємства та забезпечення його фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності

7. Організація своєчасного моніторингу, систематичного контролю, аналізу та оцінки ефективності реалізації політики управління фінансовими ресурсами підприємства

Рисунок 1.1 – Принципи формування фінансових ресурсів підприємства

Вагому роль у складі внутрішніх джерел фінансових ресурсів підприємства відіграє також амортизація, особливо на підприємствах з високою вартістю необоротних активів; однак суму власного капіталу підприємства вони не збільшують, а лише містять засоби щодо його відтворення. Інші внутрішні джерела формування фінансових ресурсів не відіграють істотної ролі у формуванні власних фінансових ресурсів.

Не слід також забувати, що "використання позикових фінансових ресурсів дозволяє суттєво розширити масштаби господарської діяльності підприємства, забезпечити додатковий приріст ефективності використання

власного капіталу, прискорити формування різноманітних фінансових фондів та підвищити вартість підприємства. Тому дуже важливо приділяти увагу також заходам, що спрямовані на удосконалення, формування та використання фінансових ресурсів за рахунок позикового капіталу" [18, с. 279].

Успішне використання фінансових ресурсів підприємства науковці пов'язують з ефективним управлінням фінансовими ресурсами. На думку В. Опаріна, "управління використанням фінансових ресурсів підприємств має бути спрямоване на досягнення таких цілей:

- створення основи для підвищення конкурентоспроможності підприємства;
- забезпечення лідерства серед фірм-конкурентів;
- зменшення ймовірності настання банкрутства;
- зростання обсягів виробництва та реалізації продукції підприємства;
- збільшення розмірів прибутку підприємства;
- збільшення ринкової вартості підприємства." [29, с. 11].

Вибір тієї чи іншої цілі із наведених вище залежить від галузі, в якій підприємство працює, а також від становища на ринку. Крім того, інвестувати ресурси у досягнення певної мети необхідно виключно на основі чітко сформованого плану. Наприклад, якщо на підприємстві є потреба у створенні конкурентоспроможної бази, то треба розвивати маркетингове середовище, залучати рекламні агентства, розвивати торгові марки, імідж. Такі напрямки використання фінансових ресурсів потрібно обирати в умовах курсу на досягнення лідерства серед конкурентів.

Таким чином, підприємствам необхідно використовувати комплексний підхід до управління формуванням та використанням своїх фінансових ресурсів. В умовах трансформації ринкових відносин та нестійкої економічної та фінансово-кредитної кон'юнктури підвищується роль вибору фінансової стратегії та відповідної тактики підприємства щодо управління процесом формування та використання фінансових ресурсів.

1.3. Методичні основи планування потреби у фінансових ресурсах підприємства

Фінансові ресурси сьогодні виконують важливу роль у забезпеченні ефективного функціонування підприємств, тому що фінансові результати діяльності будь-якого підприємства залежать від правильності джерел формування та напрямів використання фінансових ресурсів.

Провідні наукові дослідження у напрямку планування фінансових ресурсів на сьогодні здійснені І. Бланком, Ю. Брігхемом, Р. Брейлі, С. Дем'яненком, О. Терещенком та іншими зарубіжними і вітчизняними вченими. Переважна більшість дослідників наголошують на необхідності і важливості фінансового планування з метою забезпечення темпів зростання економічного потенціалу підприємств [5, с.123; 6, с.139; 8, с. 84; 21, с.120; 24, с.67 та ін.]. У цьому напрямі Н. Сичов стверджує, що "наразі відсутня однозначність щодо фінансового планування для підприємств: доцільність практичного його застосування, необхідний формат, структура, основні складові елементи тощо" [39, с.98].

"Ефективне планування фінансових ресурсів передбачає розробку системи прогнозних документів стратегічного та оперативного характеру, яка включає цільові взаємопов'язані та взаємообумовлені якісні і кількісні показники зміни фінансових потоків, а також часові та ресурсні обмеження, що обумовлюють такі зміни" [9, с.163].

Важливого значення при плануванні потреби у фінансових ресурсах на підприємстві відіграє їх бюджетування. Воно повинно охоплювати усі стадії руху як грошових коштів, так і інших активів підприємства, оскільки будь-яка зміна здатна вплинути на обсяг потреби у фінансових ресурсах, а також змінити результат ефективного їх використання.

Бюджетування передбачає складання кошторисів за окремими напрямками діяльності підприємства та елементами фінансових ресурсів (виробничий план, план реалізації, план руху грошових коштів, план

дебіторської та кредиторської заборгованості, плановий баланс і план фінансових результатів).

Детальна розробка вказаних планів є обов'язковою для великих підприємств, що мають складну організаційну структуру управління. Невеликі підприємства та одноосібні володіння можуть обмежитися складанням фінансового плану потреби у капіталі, який комплексно включає планові фінансові ресурси для потреб виробництва, витрат і надходжень грошових коштів із різних джерел та план фінансових результатів.

У фінансовому плані середнього та великого підприємства потреба у фінансових ресурсах формується на основі запланованих обсягів основного, допоміжного та обслуговуючого виробництва, обсягів капітальних вкладень, обсягів фінансових витрат та грошових надходжень із різних джерел.

Зпозиції наявності у підприємства операційного циклу та відповідного періодичного вкладання коштів і певного розриву вкладання коштів з моментом реалізації продукції, планування потреби у фінансових ресурсах має здійснюватися за особливою схемою.

Зокрема, розрахунок необхідного розміру фінансових ресурсів для потреб виробництва повинен включати помісячний графік надходження і витрачання коштів за всіма напрямками діяльності. В основі розрахунку може лежати розрахунок очікуваних доходів підприємства (операційних та фінансових), аналіз тенденцій минулих років та особливі для запланованого періоду завдання, наприклад, виробництво нового виду продукції чи придбання нового обладнання. Співставляючи надходження та витрачання фінансових ресурсів, необхідно планувати додаткові джерела покриття перевищення витрат над доходами (наприклад, короткострокові комерційні та банківські кредити, факторинг, кредиторська заборгованість) і напрями використання чи економії ресурсів у випадку перевищення доходів над витратами (строкові банківські рахунки, короткострокові інвестиції чи попередня закупівля необхідної сировини та матеріалів).

У процесі планування визначаються майбутні фінансові потреби: коли

і які саме кошти будуть потрібні підприємству у плановому періоді.

Розрізняють потреби в основному та оборотному капіталі.

Основний капітал – це частина постійного капіталу, яка складається з вартості засобів праці та обертається більше 1 року або одного операційного циклу, якщо він більше 1 року.

Оборотний капітал – це та частина постійного капіталу, яка витрачається на придбання на ринку предметів праці, що повністю споживаються в одному операційному циклі.

Розрахунок потреби в капіталі виконується після того, як визначена ефективність запланованих інвестицій. Потреба визначається шляхом складання вартості придбаних об'єктів капіталу.

У процесі фінансового планування необхідно також визначити джерела фінансування капітальних вкладень, до яких в сучасних умовах належать:

- власні фінансові ресурси;
- залучені фінансові ресурси;
- кошти, отримані від продажу цінних паперів, внески членів трудових колективів;
- кошти державного бюджету та місцевих бюджетів;
- кошти іноземних інвесторів.

При умові недостатності власних фінансових ресурсів на капітальні вкладення використовуються залучені кошти. Але це відбувається в тому випадку, коли підприємству вигідно залучати фінансові ресурси, про що свідчать попередні розрахунки спеціалістів.

Зростання капіталу на підприємстві відбувається в процесі кругообігу оборотного капіталу, який проходить різні стадії і набирає різних форм. Оборотний капітал бере участь у створенні нової вартості не прямо, а через оборотні фонди.

На практиці використовуються два методи визначення потреби в оборотних коштах: прямий і економічний [34].

Метод прямого розрахунку забезпечує розробку обґрунтованих норм і нормативів на кожному підприємстві з урахуванням багатьох факторів, які пов'язані з особливостями постачання, виробництва та реалізації продукції.

Планування оборотних коштів здійснюється відповідно до кошторисів витрат на виробництво і невиробничі потреби та бізнес-плану, який охоплює й пов'язує виробничі й фінансові показники, створюючи саме цим умови для успішної комерційної діяльності та розвитку підприємництва.

Визначення потреби в оборотних коштах здійснюється через їх нормування. У разі заниження розміру оборотних коштів можливі перебої в постачанні й виробничому процесі, зменшення обсягу виробництва та прибутку, виникнення прострочених платежів і заборгованості, інші негативні явища в господарській діяльності.

Надлишок оборотних коштів призводить до нагромадження надмірних запасів сировини, матеріалів; послаблення режиму економії; створення умов для використання оборотних коштів не за призначенням.

Щоб розуміти, як ефективніше планувати потребу у фінансових ресурсах, фахівці розраховують цілий набір показників, які допомагають визначити, наскільки ефективною є структура фінансових ресурсів та їх використання на сьогоднішній момент часу та в останні роки. Відштовхуючись від результатів аналізу цих показників, розробляються заходи з оптимізації структури фінансових ресурсів, планується додаткова потреба у необхідних видах ресурсів тощо.

Аналіз фінансових ресурсів доцільно здійснювати в межах технологічного процесу, за яким в результаті перетворення первинної облікової інформації формуються вихідні показники відносно джерел фінансування та напрямів їх використання, які складають основу інформаційного забезпечення управління фінансовими ресурсами.

"Процедура аналізу показників фінансових ресурсів полягає у виявленні методів формування і обробки даних про фінансові ресурси, які дають об'єктивну оцінку фінансового стану, тенденцій розвитку та виявлення

резервів підвищення ефективності використання фінансових ресурсів та шляхів їх реалізації" [25].

Основою інформаційної бази фінансового аналізу на підприємстві є форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».

Фінансист-аналітик, читаючи баланс підприємства, знаходить відповіді на наступні питання:

- 1) яким є загальний обсяг фінансових ресурсів підприємства, їх динаміка і структура;
- 2) які джерела формування фінансових ресурсів підприємства – пасив балансу у розрізі розділів та статей;
- 3) які напрями використання фінансових ресурсів – актив балансу у розрізі розділів та статей.

Для досягнення основної мети – оцінки та виявлення можливостей підвищення ефективності формування й використання фінансових ресурсів – можуть використовуватися наступні методи аналізу [40]:

- 1) класичні методи аналізу господарської діяльності та фінансового аналізу – балансовий, відсоткових чисел, диференціальний, логарифмічний, інтегральний, ланцюгових підстановок, арифметичних різниць, простих та складних відсотків, дисконтування;
- 2) традиційні методи економічної статистики – середніх та відносних величин, графічний, індексний, групування, методи обробки показників у динаміці;
- 3) методи математичної статистики вивчення зв'язків – кореляційний, регресивний, дискримінантний, дисперсійний, факторний, коваріаційний аналізи тощо;
- 4) економетричні методи – матричні, теорії міжгалузевого балансу.

При плануванні потреби у фінансових ресурсах на основі поточної інформації використовують методи вертикального та горизонтального аналізу.

Горизонтальний аналіз – дозволяє встановити динаміку джерел формування та напрямів використання фінансових ресурсів підприємства шляхом встановлення абсолютних та відносних відхилень за статтями активу та пасиву балансу.

Вертикальний аналіз – дозволяє визначити питому вагу кожної статті активу та пасиву в підсумку балансу на певний момент часу, тобто дослідити структуру джерел формування фінансових ресурсів та майна підприємства в статистиці.

У ході аналізу для характеристики різних аспектів фінансового стану застосовуються абсолютні та відносні показники (фінансові коефіцієнти фінансового стану). Аналіз фінансових коефіцієнтів здійснюється шляхом порівняння їх значень із базовими величинами, а також у вивченні їх динаміки за встановлений період.

В цілому, аналіз формування і використання фінансових ресурсів підприємства з метою їх подальшого планування повинен здійснюватись у такій послідовності:

1 етап – аналіз джерел формування фінансових ресурсів: оцінка структури джерел формування у цілому, аналіз джерел власних та позикових коштів, аналіз поточних зобов'язань;

2 етап – аналіз напрямів вкладання фінансових ресурсів підприємства: аналіз складу і структури акцітивів в цілому, аналіз основного капіталу, аналіз оборотного капіталу, аналіз дебіторської заборгованості;

3 етап – аналіз ліквідності балансу підприємства, який передбачає оцінку активів за ступенем їх ліквідності і пасивів за ознакою терміновості їх погашення. На цьому етапі головною метою є перевірка одночасності надходження і витрачання фінансових ресурсів підприємства, тобто його здатність розраховуватись за своїми зобов'язаннями власним майном за певний період часу[19];

4 етап – проводиться оцінка фінансової стійкості за показниками, що характеризують структуру капіталу, окремих його складових тощо;

5 етап – проводиться оцінка рентабельності підприємства, тобто оцінка ефективності діяльності підприємства – показників, які відображають отриманий ефект порівняно із затратами або ресурсами, використаними для отримання цього ефекту;

6 етап – розробка висновків та прийняття рішень щодо оптимізації джерел формування фінансових ресурсів, та шляхів покращення ефективності їх використання.

У світовій і вітчизняній аналітичній практиці розроблена наступна система показників для оцінки ефективності формування та використання фінансових ресурсів (табл. 1.5).

Таблиця 1.5 – Показники оцінки ефективності формування та використання фінансових ресурсів підприємства

Назва показника 1	Формула розрахунку 2	Характеристика 3
Коефіцієнт концентрації власного капіталу (коефіцієнт платоспроможності, коефіцієнт автономії)	$K = \frac{BK}{ПБ}$ Де BK – власний капітал підприємства, тис.грн.; ПБ – підсумок балансу підприємства, тис.грн.	Характеризує частку власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у діяльність підприємства у аналізованому періоді. Чим вище значення показника, тим більш фінансово стійке підприємство, стабільне і незалежне від зовнішніх джерел фінансування (наприклад, кредитів) підприємство. Доповненням до цього показника є коефіцієнт концентрації позикового капіталу: сума цих двох коефіцієнтів дорівнює 1 (або 100%).
Коефіцієнт фінансової залежності	$K = \frac{ПБ}{BK}$	Є зворотним до коефіцієнта концентрації власного капіталу. Зростання показника в динаміці свідчить про зростання частки позикового капіталу у фінансуванні діяльності підприємства. Якщо його значення знижується до одиниці (чи 100%), це означає, що власники підприємства в повному обсязі фінансують діяльність свого підприємства.
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$K = \frac{ВОК}{BK}$ Де ВОК – власний оборотний капітал, тис.грн.	Свідчить, яка частина власного капіталу підприємства використовується для фінансування поточної діяльності, тобто вкладена в оборотні кошти, а яка частина капіталізована. Значення цього показника може істотно варіювати в залежності від структури капіталу і галузевої приналежності підприємства.

Продовження таблиці 1.5.

1	2	3
Коефіцієнт структури довгострокових вкладень (коефіцієнт залучених джерел в необоротних активах)	$K = \frac{ДП}{НА}$ Де ДП – довгострокові пасиви, тис.грн.; НА – необоротні активи, тис.грн.	Логіка розрахунку цього показника заснована на припущенні, що довгострокові позички і позики використовуються для фінансування основних засобів та інших капітальних вкладень. Коефіцієнт показує, яка частина основних засобів та інших необоротних активів профінансована зовнішніми інвесторами.
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових засобів	$K = \frac{ДП}{ДП + ВК}$	Характеризує структуру капіталу підприємства. Зростання цього показника в динаміці – негативна тенденція, що означає, що підприємство усе сильніше і сильніше залежить від зовнішніх інвесторів.
Коефіцієнт співвідношення власних і позикових засобів	$K = \frac{ПК}{ВК}$ Де ПК – позиковий капітал.	Дає найбільш загальну оцінку фінансової стійкості підприємства. Його значення, наприклад, рівне 0,178, означає, що на кожен гривню власних засобів, вкладених в активи підприємства, приходиться 17,8 коп. Позикових засобів. Зростання коефіцієнта в динаміці свідчить про посилення залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування, тобто про певне зниження фінансової стійкості, і навпаки.
Маневреність робочого капіталу	$K = \frac{З}{ОА - ПЗ}$ Де З – запаси, тис.грн; ОА – оборотні активи, тис.грн.; ПЗ – поточні зобов'язання, тис.грн.	Характеризує частку запасів у загальній сумі робочого капіталу. Зростання залишків запасів призводить до збільшення запасів підприємства, що, в свою чергу, може вплинути, враховуючи високі кредитні ставки, на його платоспроможність. Нормативне значення показника встановлюється кожним підприємством індивідуально згідно з планом.
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	$K = \frac{ДП}{ПБ}$	Величина коефіцієнту свідчить про частку залученого майна в активах підприємства та характеризує фінансову незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Його значення повинно бути нижче 0,5.
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	$K = \frac{ДП}{ПК}$	Показує частку довгострокових позикових джерел, використаних для фінансування активів підприємства, в загальній сумі залучених коштів. Його значення повинно бути менше 0,2.
Коефіцієнт забезпечення власними коштами	$K = \frac{ВК - НА}{ОА}$	Характеризує величину власних коштів підприємства, які залишаються у нього після формування необоротних активів і використовуються як оборотні активи. Його значення повинно бути більше 0,1.
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів робочим капіталом	$K = \frac{ОА - ПЗ}{ОА}$	Характеризує питому вагу вільних оборотних активів підприємства.

Продовження таблиці 1.5.

1	2	3
Маневреність власних оборотних коштів	$K = \frac{ГК}{ФК}$ Де ГК – грошові кошти, тис.грн; ФК – функціонуючий капітал, тис.грн.	Характеризує ту частину власних оборотних засобів, що знаходиться у формі засобів, які мають абсолютну ліквідність. Для нормально функціонуючого підприємства цей показник міняється в межах від нуля до одиниці. За інших рівних умов зростання показника в динаміці розглядається як позитивна тенденція. Прийнятне орієнтоване значення показника встановлюється підприємством самостійно і залежить, наприклад, від того, наскільки висока його щоденна потреба у вільних грошових ресурсах.

Не існує якихось єдиних нормативних критеріїв для розглянутих показників. Вони залежать від багатьох факторів: галузевої приналежності підприємства, принципів кредитування, що склалися, структури джерел засобів, оборотності оборотних коштів, репутації підприємства та ін. Тому прийнятність значень цих коефіцієнтів, оцінка їхньої динаміки і напрямків зміни можуть бути встановлені тільки в результаті зіставлення по групах.

Отже, фінансово стійким можна вважати таке підприємство, яке за рахунок власних активів спроможне забезпечити запаси, не допустити невиправданої кредиторської заборгованості, своєчасно розрахуватись за своїми зобов'язаннями.

Насамкінець варто зазначити, що в сучасних умовах господарювання значна частина вітчизняних підприємств зазнає необхідності підвищення ефективності і раціоналізації процесів управління фінансовими ресурсами. Серед можливих проблемних завдань, які варто вирішити для ефективного планування фінансових ресурсів, є створення конкурентоспроможної бази підприємства; забезпечення лідерства серед конкурентів; уникнення банкрутства; зростання обсягів виробництва та реалізації; покращення показників прибутковості та збільшення ринкової вартості підприємства.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ПЛАНУВАННЯ ПОТРЕБИ У ФІНАНСОВИХ РЕСУРСАХ ПАТ «АМКР»

2.1. Аналіз середовища діяльності підприємства ПАТ «АМКР»

Історія народження і розвитку Криворізького металургійного комбінату «Криворіжсталь» - це історія поетапного будівництва, введення в експлуатацію й освоєння надпотужних доменних печей, сталеплавильних агрегатів, прокатних станів, розробки і створення унікальних технічних засобів і технологічних процесів, що не втрачають свого значення через багато років і десятиліть.

Відповідно до рішення загальних зборів акціонерів від 14 червня 2007 року найменування відкритого акціонерного товариства «МітталСтіл Кривий Ріг» змінено на відкрите акціонерне товариство «АрселорМіттал Кривий Ріг». Відповідно до рішення загальних зборів акціонерів від 21 квітня 2011 року найменування Відкритого акціонерного товариства «АрселорМіттал Кривий Ріг» змінено на Публічне акціонерне товариство «АрселорМіттал Кривий Ріг».

Основна продукція, що випускає Товариство: прокат арматурний гладкого профілю; прокат арматурний періодичного профілю; катанка 5,5-14,0 мм з вуглецевої сталі звичайної якості; катанка з низьковуглецевої і легованої сталі; катанка сталева канатна по ДСТУ 3683-98 зі сталі марок 50-70, та ASTM A510M зі сталі марок SAE 1055-1075 та ін.; прокат сортовий гарячекатаний з вуглецевих та легованих марок сталі; заготівка гарячекатана з вуглецевої сталі; заготівка безперервнолита.

Згідно статуту (додаток В) вищим органом управління ПАТ «АМКР» є загальні збори акціонерів. Наглядова рада є органом товариства, що здійснює захист прав акціонерів, і в межах компетенції, визначеної статутом та чинним законодавством, контролює та регулює діяльність генерального директора.

Щоб дістати більш чітке уявлення про галузь, як її розуміє економічна наука, треба проаналізувати її місце та роль в економіці взагалі, скласти прогнози щодо перспектив її подальшого існування та розвитку. Визначимо привабливість металургійної галузі з точки зору вибору конкурентної стратегії розвитку ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» (табл. 2.1-2.2).

Таблиця 2.1 – Привабливість галузі (згідно з переліком Дж.Томпсона)

Критерії	Питома вага	Рейтинг	Оцінка
Розміри ринку	0,15	5	0,75
Прогнозований темп зростання ринку	0,20	1	0,20
Історична та передбачувана прибутковість	0,10	1	0,10
Рівень конкуренції	0,20	5	1,00
Можливі загрози та шанси	0,15	1	0,15
Вплив сезонних і циклічних факторів	0,05	2	0,10
Вимоги до рівня технології та капіталовкладень	0,10	3	0,30
Вплив середовища	0,05	4	0,20
Вплив регулювання соціальної та економічної політики	-	-	-
Усього	1	-	2,90

Таблиця 2.2–Привабливість галузі (згідно з переліком Харрісона)

Критерії	Питома вага	Рейтинг	Оцінка
Вплив постачальників	0,10	4	0,40
Вплив споживачів	0,10	4	0,40
Вплив товарів-замінників	0,03	2	0,06
Міцність бар'єрів входу	0,10	3	0,30
Рівень конкуренції	0,15	2	0,30
Рівень і тип регулювання з боку держави	0,10	1	0,10
Вплив соціально-активних груп	0,03	2	0,06
Відношення громадськості до галузі	0,03	2	0,06
Швидкість технологічних нововведень	0,03	5	0,15
Вплив профспілок	0,06	2	0,12
Відношення фінансових організацій та посередників до галузі	0,03	2	0,06
Темпи зростання	0,04	4	0,16
Прибутковість	0,10	4	0,40
Ефективність функціонування у період спаду	0,10	5	0,50
Усього	1	-	3,07

В Україні метал виробляється на багатьох підприємствах. Найбільшими з них є «Азовсталь», меткомбінат ім.Ілліча, та ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг». Частка у загальному обсязі виробництва кожного з них становить у середньому 14,6-18,0%. Розподіл по виробництву наведений у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Виробництво найбільших підприємств чорної металургії в Україні даними 2016 року

Найменування підприємства	Виробництво, %		
	Чавун	Сталь	Прокат
«АрселорМіттал Кривий Ріг»	21,5	20,8	19,5
«Азовсталь»	17,9	18,4	19,1
Меткомбінат ім.Ілліча	17,4	18,9	18,4
Алчевський меткомбінат	15,3	15,3	16,0
Запорозсталь	11,9	12,3	11,3
Меткомбінат ім.Дзержинського	11,6	11,0	11,5
Меткомбінат ім.Петровського	4,3	3,4	4,1
Усього:	100,0	100,0	100,0

Як бачимо, наше підприємство виробляє найбільшу частку металопродукції порівняно з іншими конкурентами України.

Стратегічна група конкурентів - це сукупність підприємств у галузі, які мають загальні риси: подібні стратегії конкуренції, однакові позиції на ринку, подібні пропоновані послуги, сервіс та інші елементи маркетингу.

Визначити стратегічну групу - це означає визначити обмеження, які відділяють одну групу від іншої. Такими обмеженнями можуть бути: розмір підприємства, обсяг виручки, диференціація послуг, спеціалізація робочої сили, унікальні технології надання послуг тощо.

За результатами аналізу стратегічних груп конкурентів можна дійти таких висновків:

- підприємства однієї стратегічної групи є більш очевидними конкурентами, ніж підприємства інших стратегічних груп;
- підприємства в різних стратегічних групах мають різні конкурентні переваги й прибутковість;
- зміна ринкових умов може мати різний ефект для різних груп, а іноді стимулює перехід підприємства до іншої стратегічної групи;
- збільшення числа стратегічних груп в галузі може посилити конкуренцію.

Проаналізуємо конкуренцію в галузі, розглянувши підприємства, які випускають металопродукцію подібного сортаменту з ПАТ «АМКР». Для цього складаємо матрицю конкурентного профілю (табл.2.4).

Таблиця 2.4 – Матриця конкурентного профілю

Ключові фактори успіху	Питома вага	«АрселорМіттал Кривий Ріг»		«Азовсталь»		Меткомбінат ім.Ілліча	
		Оцінка	Рейтинг	Оцінка	Рейтинг	Оцінка	Рейтинг
Частка ринку	0,15	5	0,75	4	0,6	3	0,45
Якість продукції	0,2	4	0,8	5	1,0	3	0,6
Широта асортименту	0,1	4	0,4	5	0,5	4	0,4
Можливості цінового маневрування	0,15	5	0,75	4	0,6	3	0,45
Фінансові можливості	0,1	5	0,5	4	0,4	3	0,3
Інноваційний потенціал	0,1	4	0,4	5	0,5	3	0,3
Репутація (імідж)	0,1	5	0,5	4	0,4	4	0,4
Збутова мережа	0,1	5	0,5	4	0,4	4	0,4
Загальна оцінка	1,0		4,6		4,4		3,3

Як видно з таблиці, досліджуване підприємство є лідером галузі.

В таблиці 2.5 наведено основних зарубіжних конкурентів у металургійній галузі.

Таблиця 2.5 – Зарубіжні конкуренти з продукцією, схожою з ПАТ «АМКР»

Країна	Росія	Білорусія	Молдова
Підприємства	Череповецький	Жлобинський	Рибницький
	Магнітогорський		
	Амурсталь		

Територіальна віддаленість Магнітогорського та Західно-Сибирського металургійних комбінатів, підприємства “Амурсталь” від ринків Східної Європи і висока ціна транспортування по Росії роблять їх продукцію в СНД неконкурентоспроможною порівняно з ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг».

Що стосується підприємств Білорусії та Молдови, то Жлобинський та Рибницький комбінати частково забезпечують потребу внутрішнього ринку і незначну частку продукції відвантажують на експорт. Виходячи з цього, вони не являються конкурентами для ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг».

В таблиці 2.6 наведено перелік та здійснено оцінку основних чинників зовнішнього середовища, що впливають на діяльність досліджуваного підприємства.

Таблиця 2.6 – Оцінка основних факторів впливу на діяльність ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

Групи факторів	Питома вага	Сила впливу	Рейтингова оцінка	Спрямо ваність	Загальна оцінка
1. Економічні:					
1.1. Наявність інфляції в країні	0,1	3	0,3	+1	+0,09
1.2. Високий рівень зайнятості населення	0,1	3	0,3	-1	-0,09
1.3. Зростання тарифів на транспортні послуги та енергоресурси.	0,15	5	0,75	-1	-0,56
Σ					-0,56
2. Політичні:					
2.1. Стабільність уряду	0,05	2	0,1	+1	+0,01
2.2. Позитивна інвестиційна політика	0,06	3	0,18	+1	+0,03
2.3. Митна політика	0,04	2	0,08	-1	-0,006
Σ					+0,034
3. Ринкові:					
3.1. Монопольна форма ринку	0,06	2	0,12	+1	+0,01
3.2. Ціни на фактори виробництва	0,1	3	0,3	-1	-0,09
3.3. Стабільно високий попит на продукцію	0,1	3	0,3	+1	+0,09
Σ					+0,01
4. Технологічні:					
4.1. Незадовільний стан виробництва на зовнішніх ділянках технологічних ланцюгів	0,1	5	0,5	-1	-0,25
4.2. Можливості нових технологічних розробок	0,06	4	0,24	+1	+0,06
4.3. Високі темпи оновлення технології	0,08	3	0,24	+1	+0,06
Σ					-0,13
Разом	1,0				-0,65

Таким чином, маємо негативний вплив всіх зазначених факторів по сукупності всіх сформованих ознак. При цьому політичні і ринкові фактори чинять позитивний вплив, решта – негативний.

В таблиці 2.7 показано оцінку нестабільності довкілля нашого підприємства. З таблиці видно, що найбільш нестабільними факторами є ті, що пов'язані з переходом на використання аналогічних видів сировини (біопаливо, власна теплова електроенергія тощо). Найменшу загрозу зовнішньому середовищу функціонування досліджуваного підприємства чинять фактори, що пов'язані з підвищенням якості продукції.

Таблиця 2.7 – Оцінка нестабільності довкілля ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

Етап розвитку	Характеристика нестабільності	Відповідна поведінка управління	Оцінка нестаб. (бали)	Система управління
1. Підвищення якості продукції	- події звичні - зміни відбуваються повільніше, ніж реакція підприємств - майбутнє передбачається за аналогією з минулим	Стабільність поведінки	1	На основі контролю
2. Виробництво товарів нового покоління	- звичність подій в межах екстраполяції досвіду або за аналогією з минулим - зміни порівняні з реакцією підприємства - майбутнє передбачається шляхом екстраполяції та передбаченням проблем і нових можливостей	Передбачення	3	Довгострокове планування на основі екстраполяції
3. Зміна виду енергоресурсу	- події несподівані - зміни відбуваються швидше ніж реакція підприємств - майбутнє передбачається частково за слабкими сигналами та передбаченням проблем	Дослідження	4	Стратегічне планування
4. Перехід на використання аналогічних видів сировини	- події несподівані та нові - зміни відбуваються швидше ніж реакція підприємства - передбачення майбутнього частково або не передбачення	Творчість	5	Стратегічне управління

В таблиці 2.8 показано перелік основних можливостей і загроз для підприємства.

Таблиця 2.8 – Перелік можливостей та загроз за рахунок зовнішніх факторів впливу на діяльність ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

Можливості	Загрози
1. Уповільнення інфляції, створення можливості цінового маневрування. 2. Стабільний розвиток підприємства завдяки незмінній урядовій політики 3. Адекватні фінансові ресурси 4. Монопольне становище на ринку 5. Висока якість продукції 6. Модернізація виробництва 7. Лідирування на ринку, за рахунок зниження витрат на виробництво	1. Недостатність кваліфікованих кадрів 2. Зростання тарифів на транспортні послуги та енергоресурси 3. Зростання витрат на ввезення сировини та вивіз продукції 4. Зростання витрат на фактори виробництва 5. Високі витрати на виробництво у зв'язку з незадовільним технологічним станом підприємства

На основі цієї таблиці складено матрицю можливостей (таблиця 2.9) і матрицю загроз (таблиця 2.10). Дані визначено експертним шляхом.

Таблиця 2.9 – Матриця можливостей для ПАТ «АМКР»

Ймовірність	Вплив можливостей		
	Сильний	Помірний	Малий
Висока	0,09 Уповільнення інфляції, створення можливості цінового маневрування.	0,09 Висока якість продукції	ВМ
Середня	0,06 Модернізація виробництва	0,06 Адекватні фінансові ресурси	СМ Монопольне становище на ринку
Низька	0,06 Лідерування на ринку, за рахунок зниження витрат на виробництво	0,06 Стабільність розвитку підприємства завдяки незмінній урядовій політиці	НМ

Таблиця 2.10 – Матриця загроз для ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

Ймовірність	Вплив можливостей		
	Руйнування	Критичні	Важкий стан
Висока	-0,56 Зростання тарифів на транспортні послуги енергоресурси.	-0,09 Зростання витрат на фактори виробництва	-0,06 Зростання витрат на ввезення сировини та вивіз продукції
Середня	-0,25 Низька продуктивність праці та високі витрати на виробництво у зв'язку з незадовільним технологічним станом	-0,09 Недостатність кваліфікованих кадрів	
Низька	НР	НК	НВ

Таким чином, ми бачимо, що можливостей для ефективного функціонування і розвитку у досліджуваного підприємства достатньо, а загрози його діяльності знаходяться на низькому рівні.

SWOT-аналіз є необхідним елементом досліджень, обов'язковим попереднім етапом при складанні будь-якого рівня стратегічних і маркетингових планів. Дані, отримані в результаті SWOT-аналізу, є базою для розробки стратегічних цілей і завдань компанії.

В таблиці 2.11 на основі можливостей, загроз, сильних і слабких сторін сформовано відповідну матрицю.

Таблиця 2.11 – Матриця SWOT ПАТ «АМКР»

	<i>Можливості</i>	<i>Загрози</i>
	1.Уповільнення інфляції, створення можливості цінового маневрування. 2.Адекватні фінансові ресурси 3.Монопольне становище на ринку 4.Модернізація виробництва 5.Лідерування на ринку, за рахунок зниження витрат на виробництво	1.Недостатність кваліфікованих кадрів 2.Зростання тарифів на транспортні послуги та енергоресурси 3.Зростання витрат на ввезення сировини та вивіз продукції 4.Зростання витрат на фактори виробництва 5.Низька продуктивність праці та високі витрати на виробництво у зв'язку з незадовільним технологічним станом підприємства
<i>Сильні сторони</i>	Пряма інтеграція Захоплення ринку Розвиток ринку Стратегія зміцнення конкурентних позицій на перспективу, підвищення прибутковості підприємства за рахунок лідерування у витратах.	Підбір кваліфікованих кадрів. Зменшення витрат на транспортні послуги та розробка енергозберігаючих технологій.
<i>Слабкі сторони</i>	Модернізація виробничих потужностей та технологій. Проведення інвестицій в наукомісткі технології. Розвинення управлінського таланту і уміння у молодих спеціалістів та передової молоді.	Відокремлення непромислових підрозділів, виведення їх у підрядні організації, реструктуризація підприємства та його підрозділів.

Отже, на підприємстві ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» можна за допомогою сильних сторін використати додаткові можливості і зменшити загрози для підприємства, а слабкі сторони також посилити за рахунок можливостей.

Одним із інструментів оцінки конкурентних переваг підприємства на ринку є матриця БКГ (рис. 2.1).

Рисунок 2.1 – Матриця БКГ для ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

Для побудови матриці БКГ відкладемо максимальне і мінімальне значення зміни ринку збуту на вертикальній осі матриці. Отриманий діапазон є можливим діапазоном змін ринку. Зараз компанія займає 20% ринку металопродукції України. Згідно плану розвитку підприємства і тенденцій що намітилися на ринку максимальний ріст ринку збуту складе 25-30 %. Максимальне зменшення становитиме – 10%. Отже діапазон зміни розміру ринків збуту перебуває в межах від 10% до 30%.

На горизонтальній осі матриці відкладемо діапазон змін росту ринкової долі стратегічних господарських одиниць підприємства.

Отримане поле матриці ділимо на чотири квадрати:

горизонтальна лінія розділу буде проходити через середнє по підприємству значення зміни росту ринку, яке складає 20%;

вертикальна лінія проходить через ту точку значення відносно ринкової частки, в якій починає діяти ефект дослідницької кривої.

Отже, згідно з цією матрицею ПАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» відноситься до сектору дойних корів.

Фінансова звітність ПАТ «АМКР» за 2014-2017рр. наведена у додатках А-Б, статут товариства – у додатку В.

Інформація про обсяги виробництва і реалізації основних видів продукції (більше 5% у структурі) наведена рис. 2.2.

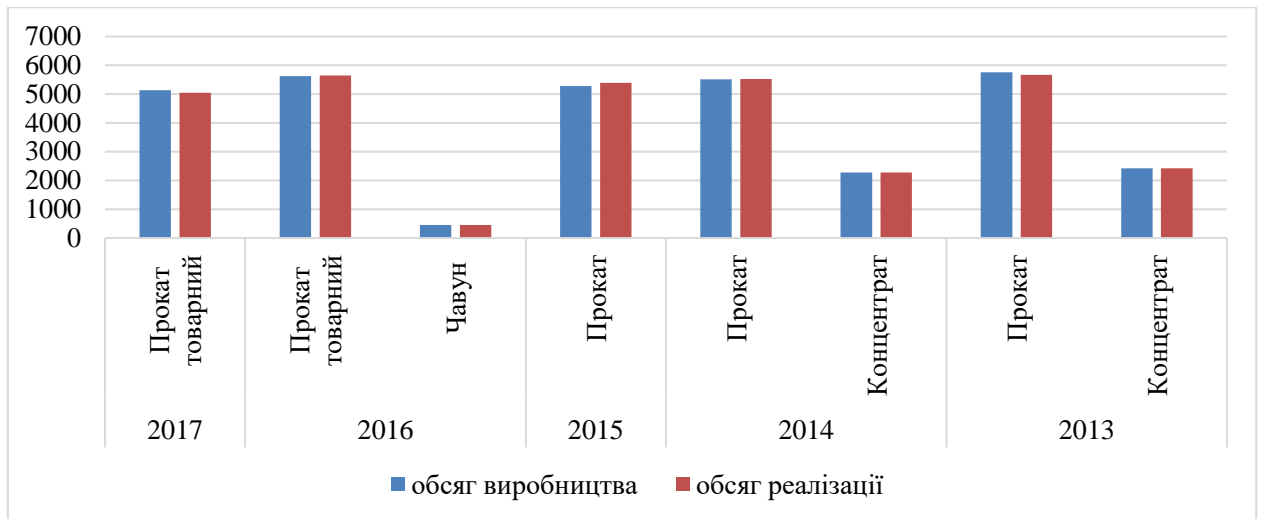

Рисунок 2.2 – Обсяги виробництва і реалізації продукції ПАТ «АМКР»

Отже, динаміка обсягу виробництва і реалізації прокату мала тенденцію до зменшення у 2014-2015рр. порівняно з 2013 роком, а у 2016 році знову зростала. У той же час, у 2017 році знову спостерігається зменшення обсягів виробництва прокату. Тобто ситуація з виробництвом на підприємстві нестабільна, що пояснюється в основному коливанням попиту на продукцію підприємства із року в рік та значною конкуренцією в галузі.

У таблиці 2.12 наведено інформацію про основні техніко-економічні показники діяльності досліджуваного підприємства у 2013-2017рр.

Щодо чистого доходу від реалізації продукції комбінату, то він з кожним роком мав тенденцію до зростання, що на фоні зменшення обсягів від реалізації у 2014-2015рр. спричинено зростанням ціни реалізації та курсу долара. Темпи зростання чистого доходу можна вважати високими (30,03% у 2014 році та 25,91% у 2015 році). У 2016 році темпи зростання чистого доходу зменшились до 14,48%, що є меншим за попередні роки. І хоча у 2016 році відмічено зменшення темпів приросту доходу до 14,48%, у 2017 році зростання показника склало вже 24,97%, що є позитивним фактором покращення ситуації з доходністю.

Таблиця 2.12 – Техніко-економічні показники діяльності ПАТ «АМКР» у 2013-2017рр.

Показники	2013р.	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.	Відносне відхилення, %			
						2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017
Чистий дохід від реалізації готової продукції, тис.грн.	28251196	36740613	46261289	52961756	66185876	30,05	25,91	14,48	24,97
Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	28131710	33908591	45141096	47924608	56562119	20,54	33,13	6,17	18,02
Валовий прибуток, тис.грн.	119486	2832022	1120193	5037148	9623757	2270,17	-60,45	349,67	91,06
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис.грн.	-838565	1904172	1706378	3705187	6669963	-327,08	-10,39	117,14	80,02
Чистий фінансовий результат, тис.грн.	-1401886	-1180487	1384750	2704116	5061847	-15,79	-217,3	95,28	87,19
Рентабельність реалізованої продукції, %	0,42	8,35	2,48	10,51	17,01	1866,37	-70,29	323,81	61,89
Рентабельність виробництва, %	-3,72	-1,73	1,96	3,68	6,25	-53,42	-213,16	87,87	69,79
Залишкова вартість основних засобів, тис.грн.	28418153	50001021	48642475	46492196	47134368	75,95	-2,72	-4,42	1,38
Фондовіддача основних засобів, грн/грн	0,99	0,73	0,95	1,14	1,40	-26,09	29,43	19,91	23,18
Вартість оборотних коштів, тис.грн.	9265194	18124042	21974335	26944968	33877631	95,61	21,24	22,62	25,73
Коефіцієнт оборотності, обороти	3,05	2,03	2,11	1,97	1,95	-33,52	3,85	-6,85	-0,83
Чисельність працюючих, осіб	34412	32539	30324	25012	23256	-5,44	-6,81	-17,52	-7,02
Продуктивність праці, тис.грн/особу	820,97	1129,13	1525,57	2117,45	2845,97	37,54	35,11	38,8	34,41

Динаміка собівартості реалізованої продукції теж з кожним роком зростаюча. Але при цьому у 2014 році вона зростала меншими темпами, ніж чистий дохід, що призвело до збільшення валового прибутку у 22 рази, в той час, як у 2015 році – вищими темпами, що спричинило зменшення валового на 60,45% порівняно з попереднім роком, але в цілому позитивна тенденція зростання фінансового результату в динаміці за останні роки зберігається.

У 2016 році собівартість також зростала меншими темпами, ніж чистий дохід, а саме на 6,17%, що призвело до зростання валового прибутку у цьому році на 349,67%, що є вагомим покращенням рівня прибутковості за валовим прибутком. У 2017 році собівартість виросла на 18,02% проти доходу у 24,97%, що призвело до зростання валового прибутку на 91,06%, тобто практично вдвічі.

Позитивним фактором в діяльності підприємства можна назвати поступове покращення операційного та чистого фінансових результатів за весь період та вихід підприємства із збитковості за чистим фінансовим результатом у 2015 році. Крім того, у 2017 році підприємство отримало найвищі обсяги цих видів фінансових результатів за останні 5 років, що свідчить про істотне підвищення ефективності його діяльності.

Показники рентабельності ПАТ «АМКР» є дуже низькими. Зокрема, рентабельність реалізованої продукції у 2013 році становить менше 1%, що свідчить, що основна продукція комбінату у цьому році випускалась практично на межі самоокупності. У 2014 році вдалося досягти значення 8,35%, у 2016 році – 10,51%, а у 2017 – 17,01%, але воно все одно є низьким для великого промислового підприємства такої галузевої належності. Рентабельність виробництва у 2013-2014рр. було від'ємною через збитковість підприємства, а у 2015 році показник виріс до рівня 1,96%, зростаючи до 2017 році до 6,25%, що також позитивно впливає на ефективність основної діяльності ПАТ «АМКР».

Фондовіддача основних засобів на комбінаті протягом всього періоду є відносно стабільною, проте досить низькою (менше 1 грн на гривню основних

засобів перші три роки аналізу). Але в подальшому спостерігається її поступове зростання до рівня 1,4 грн. у 2017 році. Щодо коефіцієнту оборотності, то він в основному за період має тенденцію до зменшення, хоча і відбулося його прискорення на 0,08 обороти у 2015 році.

Чисельність персоналу підприємства постійно скорочується завдяки політиці аутсорсингу, яку проводить підприємство в останні роки, а також мотиваційним акціям, спрямованим на добровільне звільнення персоналу. При цьому продуктивність праці з кожним роком зростає відповідно на 37,54%, 35,11%, 38,8% та 34,41%, тобто відносно рівномірними темпами.

Таким чином, аналіз основних техніко-економічних показників діяльності ПАТ «АМКР» показав, що підприємство має низькі показники ефективності діяльності (рентабельності, фондівіддачі). При цьому, якщо у 2014 році відбувалось неістотне покращення показників, але у 2015 році вони в основному погіршувались (крім зростання чистого доходу та продуктивності праці), але у 2016-2017 роках ситуація дещо покращилась.

2.2. Оцінка формування та використання фінансових ресурсів на ПАТ «АМКР»

Аналіз формування і використання фінансових ресурсів підприємства здійснюємо у послідовності етапів, наведених у підрозділі 1.3.

Згідно наведеного у підрозділі 1.3 алгоритму аналізу ефективності формування та використання фінансових ресурсів, першим етапом такого аналізу є аналіз джерел формування фінансових ресурсів (капіталу) підприємства. Аналіз динаміки фінансових ресурсів та джерел їх формування на ПАТ «АМКР» проведений з використанням методів горизонтального та вертикального аналізу. Результати розрахунків зміни складу джерел формування фінансових ресурсів наведено у табл. 2.13, з якої видно, що загальна величина капіталу підприємства з кожним роком зростає. За весь період капітал виріс у 2 рази (з 41621981 тис.грн. до 89063049 тис.грн.).

Таблиця 2.13 – Динаміка джерел формування фінансових ресурсів на ПАТ «АМКР» у 2013-2017рр.

Показники	2013р.	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.	Відносне відхилення, %			
						2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017
1. Власний капітал									
Зареєстрований (пайовий) капітал	3859533	3859533	3859533	3859533	3859533	0,00	0,00	0,00	0
Додатковий капітал	917980	28025193	27909737	27824211	27808156	2952,92	-0,41	-0,31	-0,06
Накопичені курсові різниці	952773	28025193	27909737	27824211	27808156	2841,43	-0,41	-0,31	-0,06
Резервний капітал	578930	578930	578930	578930	578930	0,00	0,00	0,00	0
Нерозподілений прибуток	26620405	23829462	25214212	27918328	32980175	-10,48	5,81	10,72	18,13
Усього за розділом 1	31976848	56293118	57432787	60181002	65226794	76,04	2,02	4,79	8,38
2. Довгострокові зобов'язання									
Відстрочені податкові зобов'язання	2908393	6392977	5684941	4903101	4318061	119,81	-11,08	-13,75	-11,93
Пенсійні зобов'язання	903100	924200	1026700	1058100	1045127	2,34	11,09	3,06	-1,23
Довгострокові забезпечення	1281716	631840	901021	973862	1238961	-50,70	42,60	8,08	27,22
Усього за розділом 2	5093209	7949017	7612662	6935063	6791870	56,07	-4,23	-8,90	-2,06
3. Поточні зобов'язання									
Поточна кредиторська заборгованість: за товари, роботи, послуги	2492133	4412690	7081448	7911555	8897364	77,06	60,48	11,72	12,46
за розрахунками з бюджетом	93138	1536965	252371	418104	908203	1550,20	-83,58	65,67	117,22
за розрахунками зі страхування	127263	145905	90411	78631	121290	14,65	-38,03	-13,03	54,25
за розрахунками з оплати праці	365011	421935	381093	385269	573711	15,60	-9,68	1,10	48,91
за одержаними авансами	101903	98113	85083	123070	276000	-3,72	-13,28	44,65	124,26
Поточні забезпечення	2779	315371	0	17611	6544	11248,36	-100,00	100,00	-62,84
Інші поточні зобов'язання	1369697	3357262	4603527	4917343	6261273	145,11	37,12	6,82	27,33
Усього за розділом 3	4551924	10288241	12493933	13851583	17044385	126,02	21,44	10,87	23,05
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами	0	0	0	0	0	-	-	-	-
5. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	0	0	0	0	0	-	-	-	-
Баланс	41621981	74530376	77539382	80967648	89063049	79,06	4,04	4,42	10,00

Обсяг власного капіталу підприємства стрімко зріс на 76% у 2014 році з 31,9 млрд. грн до 56,3 млрд. грн за рахунок зростання обсягів додаткового капіталу. У 2015 році підприємство зберегло обсяг власного капіталу, збільшивши його всього на 2%, у 2016 році – ще на 4,79%, а у 2017 році – ще на 8,38%. Отже, з кожним роком обсяг власного капіталу зростає, що свідчить про ефективність його діяльності.

Водночас, у 2015 році значно зросли поточні зобов'язання ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг». Так, кредиторська заборгованість підприємства за товари та послуги зросла майже на 60,5%. При цьому кредиторська заборгованість по розрахунках з бюджетом значно знизилась на 83,5%. У цілому, зобов'язання підприємства зросли на 21,44%.

У 2016 році спостерігається подальше зменшення довгострокових зобов'язань на 8,9%, але поточні зобов'язання зростають на 10,87%. Це відбувається в основному за рахунок зростання заборгованості перед бюджетом на 65%, за одержаними авансами – на 44% та появи на балансі поточних забезпечень. У 2017 році можна відмітити значне зростання заборгованості за розрахунками з бюджетом (на 117,22%), за одержаними авансами (на 124,26%), зі страхування та х оплати праці.

В цілому ситуація з позиковим капіталом також свідчить про його зростання за поточними зобов'язаннями та зменшення довгострокових зобов'язань на фоні постійного зростання власного капіталу.

Аналіз структури джерел формування фінансових ресурсів наведено у таблиці 2.14, з якого видно, що власний капітал підприємства у 2013 році становив 76,83%, а в наступні роки неістотно зменшувався у структурі пасивів включно до 2015 року, склавши 74,07%. Проте у 2016 році його величина виросла до 74,33%. У 2017 році спостерігаємо зменшення частки власного капіталу до 73,24%, вона є найменшою за період, але досить високою (близько 75% протягом всього періоду).

Тому в цілому ситуацію зі структурою джерел формування фінансових ресурсів можна вважати стабільною та такою, коли частка власного капіталу протягом всього періоду складає близько 75%, а позикового – 25%.

Таблиця 2.14 – Структура джерел формування фінансових ресурсів ПАТ «АМКР», %

Показники	2013р.	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.	Відхилення структури			
						2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017
1. Власний капітал									
Зареєстрований (пайовий) капітал	9,27	5,18	4,98	4,77	4,33	-4,09	-0,20	-0,21	-0,44
Додатковий капітал	2,21	37,60	35,99	34,36	31,22	35,40	-1,61	-1,63	-3,14
Накопичені курсові різниці	2,29	37,60	35,99	34,36	31,22	35,31	-1,61	-1,63	-3,14
Резервний капітал	1,39	0,78	0,75	0,72	0,65	-0,61	-0,03	-0,03	-0,07
Нерозподілений прибуток	63,96	31,97	32,52	34,48	37,03	-31,98	0,55	1,96	2,55
Усього за розділом 1	76,83	75,53	74,07	74,33	73,24	-1,30	-1,46	0,26	-1,09
2. Довгострокові зобов'язання	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Відстрочені податкові зобов'язання	6,99	8,58	7,33	6,06	4,85	1,59	-1,25	-1,28	-1,21
Пенсійні зобов'язання	2,17	1,24	1,32	1,31	1,17	-0,93	0,08	-0,02	-0,14
Довгострокові забезпечення	3,08	0,85	1,16	1,20	1,39	-2,23	0,31	0,04	0,19
Усього за розділом 2	12,24	10,67	9,82	8,57	7,63	-1,57	-0,85	-1,25	-0,94
3. Поточні зобов'язання									
Поточна кредиторська заборгованість: за товари, роботи, послуги	5,99	5,92	9,13	9,77	9,99	-0,07	3,21	0,64	0,22
за розрахунками з бюджетом	0,22	2,06	0,33	0,52	1,02	1,84	-1,74	0,19	0,5
за розрахунками зі страхування	0,31	0,20	0,12	0,10	0,14	-0,11	-0,08	-0,02	0,04
за розрахунками з оплати праці	0,88	0,57	0,49	0,48	0,64	-0,31	-0,07	-0,02	0,16
за одержаними авансами	0,24	0,13	0,11	0,15	0,31	-0,11	-0,02	0,04	0,16
Поточні забезпечення	0,01	0,42	0,00	0,02	0,01	0,42	-0,42	0,02	-0,01
Інші поточні зобов'язання	3,29	4,50	5,94	6,07	7,03	1,21	1,43	0,14	0,96
Усього за розділом 3	10,94	13,80	16,11	17,11	19,14	2,87	2,31	0,99	2,03
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Баланс	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Отже, аналіз динаміки та структури джерел формування фінансових ресурсів на ПАТ «АМКР» виявив позитивні зміни в динаміці та стабільність структури на досліджуваному підприємстві.

Другим етапом наведеного алгоритму аналізу є аналіз напрямів використання фінансових ресурсів підприємства, який також виконано з використанням методу горизонтального аналізу. Результати аналізу наведено у табл. 2.15.

Як видно з таблиці 2.15, у 2014 році відбулось значне зростання активів підприємства практично вдвічі з 39,6 млрд. грн у 2013 році до 74,5 млрд. грн у 2014 році (на 88%). У 2015 році активи підприємства практично не змінились порівняно з 2014 роком, навіть зменшились незначним чином (на 4%). Схожа тенденція зміни активів у динаміці була у досліджуваного підприємства 2016 році – зростання на 4,42%.

Найбільшим чином змінились такі показники статей активу балансу:

- у 2014 році – незавершені капітальні інвестиції (на 166,15%); інвестиційна нерухомість (на 792,76%); дебіторська заборгованість (на 229,54%); за виданими авансами (на 232,72%); грошові кошти (на 213,57%);

- у 2015 році – інші оборотні активи (на 204,9%);

- у 2016 році – інші фінансові інвестиції (зменшились вдвічі); інша поточна дебіторська заборгованість (на 579,57%); поточні фінансові інвестиції (на 96,54%);

- у 2017 році – запаси готової продукції вирости на 114,22%, що свідчить про уповільнення її оборотності; інші оборотні активи – вирости на 121,54% з тієї ж причини; найбільше зменшилась інша поточна дебіторська заборгованість (на 87,92%) та за виданим авансами – на 57,07%.

Структура напрямів використання фінансових ресурсів, наведена у таблиці 2.16, свідчить про переважання частки необоротних активів (у 2013 році їх частка становила 78%, у 2014 – 75,68%, у 2015 – 71,66%, у 2016 – 66,72%, а у 2017 – 61,96%. Тобто в цілому за період частка необоротних активів зменшилась на 16%.

Таблиця 2.15 – Динаміка напрямів використання фінансових ресурсів на ПАТ «АМКР» у 2013-2017рр.

Показники	2013р.	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.	Відносне відхилення, %			
						2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017
1. Необоротні активи									
Нематеріальні активи	62819	95965	86418	56082	49101	52,76	-9,95	-35,10	-12,45
Незавершені капітальні інвестиції	1889647	5029380	6177919	7438771	7968659	166,15	22,84	20,41	7,12
Основні засоби	30398919	50001021	48642475	46492196	47134368	64,48	-2,72	-4,42	1,38
Інвестиційна нерухомість	5402	48227	42573	35631	33290	792,76	-11,72	-16,31	-6,57
Інші фінансові інвестиції	0	1231741	615662	0	0	100,00	-50,02	-100,00	0
Усього за розділом 1	32356787	56406334	55565047	54022680	55185418	85,69	-1,49	-2,78	2,15
2. Оборотні активи									
Запаси	3062623	5166098	5853388	7045190	9045451	68,68	13,30	20,36	28,39
Виробничі запаси	1422931	2637616	3255912	4399651	5147704	85,36	23,44	35,13	17,00
Незавершене виробництво	834679	1599431	1822875	2023035	2564228	91,62	13,97	10,98	26,75
Готова продукція	805013	929051	774601	622504	1333519	15,41	-16,62	-19,64	114,22
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	2497532	8230310	10042023	15269128	20929336	229,54	22,01	52,05	37,07
за виданими авансами	97129	323169	351001	622231	267153	232,72	8,61	77,27	-57,07
з бюджетом	2943400	1905241	2822766	1046380	1720571	-35,27	48,16	-62,93	64,43
Інша поточна дебіторська заборгованість	10269	13799	13145	89330	10787	34,38	-4,74	579,57	-87,92
Поточні фінансові інвестиції	0	458393	335034	11605	6368	100,00	-26,91	-96,54	-45,13
Гроші та їх еквіваленти	640303	2007803	2496157	2769304	1694595	213,57	24,32	10,94	-38,81
Інші оборотні активи	13926	18936	57752	91800	203370	35,98	204,9	58,96	121,54
Усього за розділом 2	9265194	18124042	21974335	26944968	33877631	95,61	21,24	22,62	25,73
Баланс	41621981	74530376	77539382	80967648	89063049	79,06	4,04	4,42	10,00

Таблиця 2.16 – Структура напрямів використання фінансових ресурсів ПАТ «АМКР», %

Показники	2013р.	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.	Відхилення структури			
						2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017
1. Необоротні активи									
Нематеріальні активи	0,15	0,13	0,11	0,07	0,06	-0,02	-0,02	-0,04	-0,01
Незавершені капітальні інвестиції	4,54	6,75	7,97	9,19	8,95	2,21	1,22	1,22	-0,24
Основні засоби	73,04	67,09	62,73	57,42	52,92	-5,95	-4,36	-5,31	-4,5
Інвестиційна нерухомість	0,01	0,06	0,05	0,04	0,04	0,05	-0,01	-0,01	0
Інші фінансові інвестиції	0,00	1,65	0,79	0,00	0,00	1,65	-0,86	-0,79	0
Усього за розділом 1	77,74	75,68	71,66	66,72	61,96	-2,06	-4,02	-4,94	-4,76
2. Оборотні активи	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Запаси	7,36	6,93	7,55	8,70	10,16	-0,43	0,62	1,15	1,46
Виробничі запаси	3,42	3,54	4,20	5,43	5,78	0,12	0,66	1,23	0,35
Незавершене виробництво	2,01	2,15	2,35	2,50	2,88	0,14	0,20	0,15	0,38
Готова продукція	1,93	1,25	1,00	0,77	1,50	-0,69	-0,25	-0,23	0,73
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	6,00	11,04	12,95	18,86	23,50	5,04	1,91	5,91	4,64
за виданими авансами	0,23	0,43	0,45	0,77	0,30	0,20	0,02	0,32	-0,47
з бюджетом	7,07	2,56	3,64	1,29	1,93	-4,52	1,08	-2,35	0,64
Інша поточна дебіторська заборгованість	0,02	0,02	0,02	0,11	0,01	-0,01	0,00	0,09	-0,1
Поточні фінансові інвестиції	0,00	0,62	0,43	0,01	0,01	0,62	-0,18	-0,42	0
Гроші та їх еквіваленти	1,54	2,69	3,22	3,42	1,90	1,16	0,53	0,20	-1,52
Інші оборотні активи	0,03	0,03	0,07	0,11	0,23	-0,01	0,05	0,04	0,12
Усього за розділом 2	22,26	24,32	28,34	33,28	38,04	2,06	4,02	4,94	4,76
Баланс	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0

У структурі необоротних активів найбільшу частку займали основні засоби, а у структурі оборотних активів - частка виробничих запасів зросла у 2017 році до 5,78%; дебіторської заборгованості за товари – до 23,5%.

Таким чином, за результатами проведеного аналізу можна зробити висновок про поступове зростання загальної вартості фінансових ресурсів ПАТ «АМКР», а також їх стабільну структуру.

Третім етапом аналізу ефективності формування та використання фінансових ресурсів є аналіз балансу на предмет його ліквідності, що здійснено нами у за допомогою табл. 2.17.

Таблиця 2.17 – Аналіз ліквідності балансу ПАТ «АМКР» у 2013-2017рр.

Активи			Пасиви			Дотримання умов ліквідності (+,-)
А1 найбільш ліквідні активи	2013	640303	П1 найбільш термінові зобов'язання	2013	4551924	-3911621
	2014	2007803		2014	10288241	-8280438
	2015	2496157		2015	12493933	-9997776
	2016	2769304		2016	13851583	-11082279
	2017	1694595		2017	17044385	-15349790
А2 швидко-реалізуємі активи	2013	5562268	П2 коротко-строкові зобов'язання	2013	0	5562268
	2014	10950071		2014	0	10950071
	2015	13624790		2015	0	13624790
	2016	17130474		2016	0	17130474
	2017	23137585		2017	0	23137585
А3 повільно-реалізуємі активи	2013	3062623	П3 довго-строкові зобов'язання	2013	5093209	-2030586
	2014	5166098		2014	7949017	-2782919
	2015	5853388		2015	7612662	-1759274
	2016	7045190		2016	6935063	110127
	2017	9045451		2017	6791870	2253581
А4 важко-реалізуємі активи	2013	32356787	П4 стабільні пасиви	2013	31976848	-379939
	2014	56406334		2014	56293118	-113216
	2015	55565047		2015	57432787	1867740
	2016	54022680		2016	60181002	6158322
	2017	55185418		2017	65226794	10041376

З наведеної таблиці видно, що протягом всього періоду аналізу на підприємстві не вистачало найбільш ліквідних активів (А1) для покриття найбільш термінових зобов'язань (П1). При цьому з кожним роком величина цього дефіциту зростала.

Проте, якщо брати до уваги відсутність на балансі підприємства короткострокових кредитів банку (П2), то загальна величина А1 та А2 у сукупності перекривала сформований дефіцит, тому баланс підприємства можна назвати ліквідним за найбільш ліквідними активами.

У той же час, протягом 2013-2015рр. у підприємства не вистачало повільнореалізуємих активів (А3) для покриття довгострокових зобов'язань, особливо у 2014 році, що негативно позначалося на ліквідності балансу підприємства. Також негативною була ситуація з власним оборотним капіталом підприємства у 2013-2014рр., коли спостерігався його дефіцит. Проте у 2015 році ситуація покращилась, підприємство отримало надлишок власного оборотного капіталу, який у 2016 році значно зріс.

Отже, аналіз ліквідності балансу ПАТ «АМКР» показав, що у підприємства досить нормальна ситуація з ліквідністю, яка в динаміці покращується.

Подальші етапи аналізу фінансових ресурсів передбачають оцінку ефективності планування потреби у них та визначаються здебільшого показниками фінансового стану, що здійснено нами у наступному підрозділі.

2.3. Ефективність планування потреби у фінансових ресурсах підприємства

На четвертому етапі дослідження ефективність використання фінансових ресурсів охарактеризуємо за допомогою показників фінансової стійкості, яку для ПАТ «АМКР» наведено у табл. 2.18. Так, коефіцієнт автономії, хоча і має незначну тенденцію до зменшення, проте протягом всього періоду аналізу значно вище нормативного значення (50%) та має відносно стабільну величину (близько 75%). Щодо показника маневреності власного капіталу ПАТ «АМКР», то протягом 2013-2014рр. він мав від'ємне значення, але незначну величину, що свідчить про незначний дефіцит власного оборотного капіталу на балансі досліджуваного підприємства.

Таблиця 2.18 – Динаміка показників фінансової стійкості ПАТ «АМКР»

Показники	2013р.	2014р.	2015р.	2016р.	2017 р.	Відносне відхилення, %			
						2013- 2014	2014- 2015	2015- 2016	2016- 2017
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	0,76	0,76	0,74	0,74	0,73	0,00	-2,63	0,00	-1,35
Коефіцієнт фінансової залежності	1,31	1,32	1,35	1,35	1,37	0,76	2,27	0,00	1,48
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,002	-0,002	0,03	0,10	0,15	0,00	1600,0 0	233,33	50,00
Коефіцієнт структури довгострокових вкладень	0,16	0,14	0,14	0,13	0,12	-12,50	0,00	-7,14	-7,69
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових засобів	0,14	0,12	0,12	0,10	0,09	-14,29	0,00	-16,67	-10,00
Коефіцієнт співвідношення власних і позикових засобів	0,31	0,32	0,35	0,35	0,37	3,23	9,37	0,00	5,71
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,235	0,245	0,26	0,26	0,27	4,26	6,12	0,00	3,85

Проте у 2015 році ситуація з показником покращилась, він став позитивним (додатнім), але його величина все ще залишається малою. 2016 році значення показника зросло з 0,03 до 0,1, тобто на 233,33%. У 2017 році значення показника виросло з 0,1 до 0,15, тобто на 50%. В цілому динаміка даного показника свідчить про покращення маневреності власного капіталу на досліджуваному підприємстві.

Коефіцієнт структури довгострокових вкладень протягом всього періоду є стабільним і свідчить, що у 2013 році 16% необоротних активів підприємства сформовані за рахунок довгострокових джерел. У 2014-2015рр. ця частка становить 14%, у 2016 році – 13%, у 2017 році – 12%. Тобто спостерігається тенденція до зменшення залежності підприємства від довгострокових джерел фінансування його діяльності.

Коефіцієнт довгострокового залучення позикових засобів вказує, що частка довгострокових засобів у власному капіталі також є постійною і становить у 2013 році – 14%, а 2014-2015рр. – зменшується до 12%, у 2016 році – до 10%, а у 2017 році – до 9%. Це підтверджує результати, отримані за попереднім показником. Коефіцієнт співвідношення позикових і власних засобів свідчить, що у 2013 році на 1 грн. власного капіталу припадало 0,31 грн. позикового, а у наступні три роки відповідно 0,32 грн., 0,35 грн., 0,35 грн. та 0,37 грн., що вказує на незначне зростання залежності підприємства від позикових джерел.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу є доповненням до одиниці коефіцієнту автономії та вказує, яка частка позикового капіталу знаходиться на балансі підприємства. З отриманих значень коефіцієнта видно, що протягом всього періоду аналізу частка позикового капіталу становить від 23,5% у 2013 році, поступово зростаючи до 26% у 2015 році, тобто близько четвертої частини всього капіталу. У 2016 році значення показника не змінилося, а у 2017 році виросло на 0,01. Тобто даний показник також має досить стабільні значення в динаміці та свідчить про фінансову стійкість підприємства.

Таким чином, проаналізовані показники фінансової стійкості вказують на незначне погіршення ситуації підприємства у 2015 році, а потім певне покращення у 2016 році, хоча в цілому фінансову стійкість ПАТ «АМКР» можна вважати нормальною і стабільною.

Поряд з показниками фінансової стійкості для ефективності планування фінансових ресурсів оцінюють показники ліквідності, які наведено у табл. 2.19, на основі даних якої можна зробити висновок, що коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2013 році становив 0,14, а протягом наступних років мав тенденцію до зростання та у 2015 році досяг межі нормативного рівня (0,2 і більше). У 2016 році значення коефіцієнту збереглося на рівні 2015 року. Проте у 2017 році значення показника зменшилося до 0,099, тобто в 2 рази.

Таблиця 2.19 – Динаміка показників ліквідності ПАТ «АМКР» у 2013-2017рр.

Показники	Норматив	2013р.	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.	Відносне відхилення, %			
							2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2 і більше	0,141	0,195	0,200	0,200	0,099	38,30	2,56	0,00	-50,50
Коефіцієнт проміжного покриття	0,5 і більше	1,360	1,258	1,285	1,703	1,457	-7,50	2,15	32,53	-14,45
Загальний коефіцієнт покриття	1 і більше	2,032	1,760	1,754	1,945	1,988	-13,39	-0,34	10,89	2,21

Таблиця 2.20 – Динаміка показників рентабельності ПАТ «АМКР» у 2013-2017рр., %

	2013р.	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.	Абсолютне відхилення			
						2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017
Рентабельність продукції	0,42	8,35	2,48	10,51	17,01	7,93	-5,87	8,03	6,5
Рентабельність виробництва, %	-3,72	-1,73	1,96	3,68	6,25	1,99	3,69	1,72	2,57
Рентабельність капіталу	-3,54	-1,58	1,79	3,34	5,68	1,95	3,37	1,55	2,34
Рентабельність власного капіталу	-4,62	-2,10	2,41	4,49	7,76	2,53	4,51	2,08	3,27
Рентабельність позикового капіталу	-15,04	-6,47	6,89	13,01	21,24	8,56	13,36	6,12	8,23
Рентабельність основного капіталу	-4,62	-2,09	2,49	5,01	10,74	2,52	4,58	2,52	5,73
Рентабельність оборотного капіталу	-15,13	-6,51	6,30	10,04	14,94	8,62	12,82	3,74	4,9

Відзначимо, що у 2014-2016рр. значення коефіцієнта абсолютної ліквідності було на межі нормативу, проте у 2017 році цей норматив уже не витримується. У той же час, на фоні зростання коефіцієнта абсолютної ліквідності у 2014-2016рр. спостерігаємо зменшення в динаміці за період коефіцієнта проміжного покриття з 1,26 у 2013 році до 1,29 у 2015 році, а також коефіцієнта загального покриття з 2,03 у 2015 році до 1,75 у 2015 році.

Проте у 2016 році значення цих показників покращились: коефіцієнт проміжного покриття на 32,53%, а загальний коефіцієнт покриття – на 10,89%. У 2017 році загальний коефіцієнт покриття продовжував зростати, а проміжний коефіцієнт зменшився на 14,45%. Обидва показника протягом всього періоду аналізу знаходяться в межах нормативу.

Таким чином, не дивлячись на негативну тенденцію до зменшення рівня проміжної та загальної ліквідності, протягом всього періоду ПАТ «АМКР» можна вважати абсолютно ліквідним підприємством, оскільки значення показників жодного разу не виходив за межі нормативних значень.

На останньому, п'ятому, етапі дослідженню підлягають показники рентабельності які наведені у табл. 2.20.

З даної таблиці видно, що лише рентабельність продукції, що розрахована за валовим прибутком, має додатне значення протягом всього періоду аналізу, проте це значення є дуже низьким та свідчить про низьку ефективність виробничої діяльності комбінату.

Решта показників рентабельності протягом 2013-2014рр. мали від'ємні значення через збитковість підприємства за чистим фінансовим результатом. І хоча у 2015 році значення показників рентабельності вже додатні, проте дуже низькі, що також вказує на низьку ефективність діяльності підприємства та використання його ресурсів (як власних, так і залучених).

В подальші роки значення показників поступово зростає, що свідчить про тенденцію поступового зростання ефективності діяльності досліджуваного підприємства. Найбільше у 2016 році виросла рентабельність продукції (на 8,03%), а найменше – рентабельність капіталу (на 1,55%).

У 2017 році найбільше виросла рентабельність позикового капіталу через його зменшення на балансі (на 8,23%), а найменше – рентабельність капіталу (2,34%). При цьому прирости рентабельності у 2017 році майже по всім показникам вищі за прирости у 2016 році.

Отже, результативність діяльності ПАТ «АМКР» протягом 2013-2017рр. поступово покращується.

Таким чином, проведений аналіз показників ефективності планування потреби у фінансових ресурсах ПАТ «АМКР» свідчить, що лише показники ліквідності підприємства знаходяться у підприємства в доброму стані, решта груп показників (фінансова стійкість та рентабельність) – у задовільному стані з тенденцією до погіршення ділової активності та покращення фінансової стійкості та рентабельності.

Головною проблемою у ефективності формування та використання фінансових ресурсів ПАТ «АМКР» за результатами аналізу можна назвати низьку ефективність діяльності за існуючої структури фінансових ресурсів (рентабельність активів дуже низька), що вимагає пошуку шляхів оптимізації структури джерел формування фінансових ресурсів з метою підвищення прибутковості діяльності.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ПЛАНУВАННЯ ПОТРЕБИ У ФІНАНСОВИХ РЕСУРСАХ НА ПАТ «АМКР»

3.1 Основні підходи до удосконалення механізму планування фінансових ресурсів на підприємстві

Сучасний стан розвитку національної економіки характеризується динамічністю та якісними змінами в управлінні фінансовими ресурсами підприємств. При цьому механізм управління таким ресурсами має свою структуру та, зазвичай, поділяється на дві підсистеми: керуючу та керовану.

Керуюча підсистема, як правило, включає в себе фінансову службу (відділ) підприємства з усіма її структурними підрозділами, а також фінансових менеджерів.

Керована підсистема, у свою чергу, включає: фінансові відносини, джерела фінансових ресурсів, напрями використання фінансових ресурсів, грошовий оборот підприємства. Тобто елементи керованої підсистеми виступають об'єктами управління керуючої підсистеми.

Механізм управління фінансовими ресурсами, на думку О. Холодової, являє собою "фінансові важелі, які планують оптимальне формування фінансових ресурсів та їх ефективне використання. А процедура організації механізму управління фінансовими ресурсами – це певна система заходів, яка спрямована на раціональне використання праці, засобів виробництва і технологій у процесі управління фінансами" [44, с.272].

І. Бланк визначає механізм управління фінансовими ресурсами як "сукупність основних елементів впливу на процес розробки і реалізації управлінських рішень в області їх формування, розподілу та використання.

Основними блоками механізму можна вважати ті, що реалізують основні функції управління ним: планування, організацію, координацію, мотивацію, контроль" [5, с.70].

З усіх блоків механізму організація є головною. Якщо організація управління фінансовими ресурсами на підприємстві має незадовільний стан, то і сам механізм буде функціонувати неефективно.

Існує взаємозв'язок між сукупністю фінансових важелів та самими фінансовими ресурсами, який виражається через координацію та регулювання.

"Координація у механізмі управління фінансовими ресурсами означає злагодженість роботи усіх ланок фінансової системи, апарату управління підприємства та окремих спеціалістів, забезпечуючи єдність відносин фінансового механізму та фінансових ресурсів" [44, с.272].

"Регулювання означає вплив даного механізму на фінансові ресурси, завдяки якому досягається стан рівноваги фінансової системи при виникненні відхилень від стану рівноваги" [44, с.272].

У механізмі управління, який розглядається, планування являє собою процес вироблення планових завдань, складання графіків їх виконання, розробки фінансових планів і фінансових програм, забезпечення їх необхідними ресурсами та персоналом, а також контроль за їх виконанням.

Також важливим елементом механізму виступає мотивація. Мотив – це спонукання до дії. До фінансових мотивів належать ціни, кредити, прибуток, амортизація, податки, премії, дивіденди тощо. Практикою доведено, що фінансові стимули і мотиви чинять сприятливий вплив на трудову діяльність як окремих працівників, так і всього колективу та господарської системи в цілому.

"Управління фінансовими ресурсами являє собою процес, основним змістом якого є підготовка, прийняття та реалізація управлінських рішень з усіх питань їх формування, розподілу та використання. Даний процес призначений для реалізації головної мети та завдань управління фінансовими ресурсами, який включає в себе наступні етапи" [44, с.273]:

- 1) формування інформаційної бази управління фінансовими ресурсами, яка відображає ефективність управління фінансовими ресурсами;

2) аналіз стану формування, розподілу та використання фінансових ресурсів, що дає можливість оцінити потенціал їх формування та виявлення резервів підвищення ефективності їх використання;

3) дослідження і оцінка факторів, що визначають можливість формування і використання фінансових ресурсів підприємства;

4) визначення необхідного обсягу фінансових ресурсів, яких буде достатньо для забезпечення сталого розвитку підприємства;

5) формування оптимальної структури фінансових ресурсів, яка забезпечувала б мінімізацію вартості їх залучення та необхідний рівень фінансової стійкості підприємства у процесі поточної господарської діяльності;

6) планування розподілу фінансових ресурсів за основними сферами господарської діяльності;

7) забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів у процесі реального інвестування;

8) оцінка та нейтралізація ризиків формування та використання фінансових ресурсів;

9) контроль за реалізацією прийнятих управлінських рішень з формування, розподілу та використання фінансових ресурсів підприємства.

У найбільш спрощеному варіанті механізм планування фінансових ресурсів можна представити у вигляді схеми, наведеної на рис. 3.1.

Загалом же, сучасні розроблені науковцями механізми планування фінансових ресурсів дозволяють мінімізувати ризики їх формування та використання, орієнтуватися у виборі фінансової стратегії, рівномірно розподіляти фінансову відповідальність між відділами та менеджерами, уникати проблем з дебіторською та кредиторською заборгованостями, грамотно будувати інвестиційну стратегію, а також аналізувати можливі джерела поточного та довгострокового фінансування.

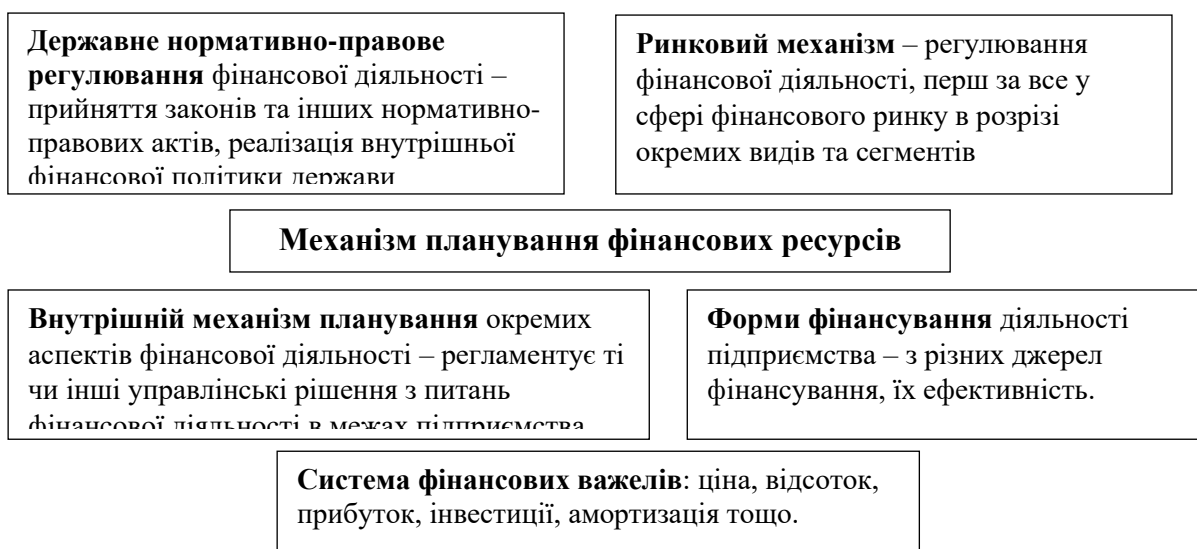

Рисунок 3.1 – Механізм планування фінансових ресурсів на підприємстві

Планування фінансових ресурсів підприємства реалізує свою головну мету та головні завдання через здійснення певних функцій, які поділено на дві основні групи (рис. 3.2).

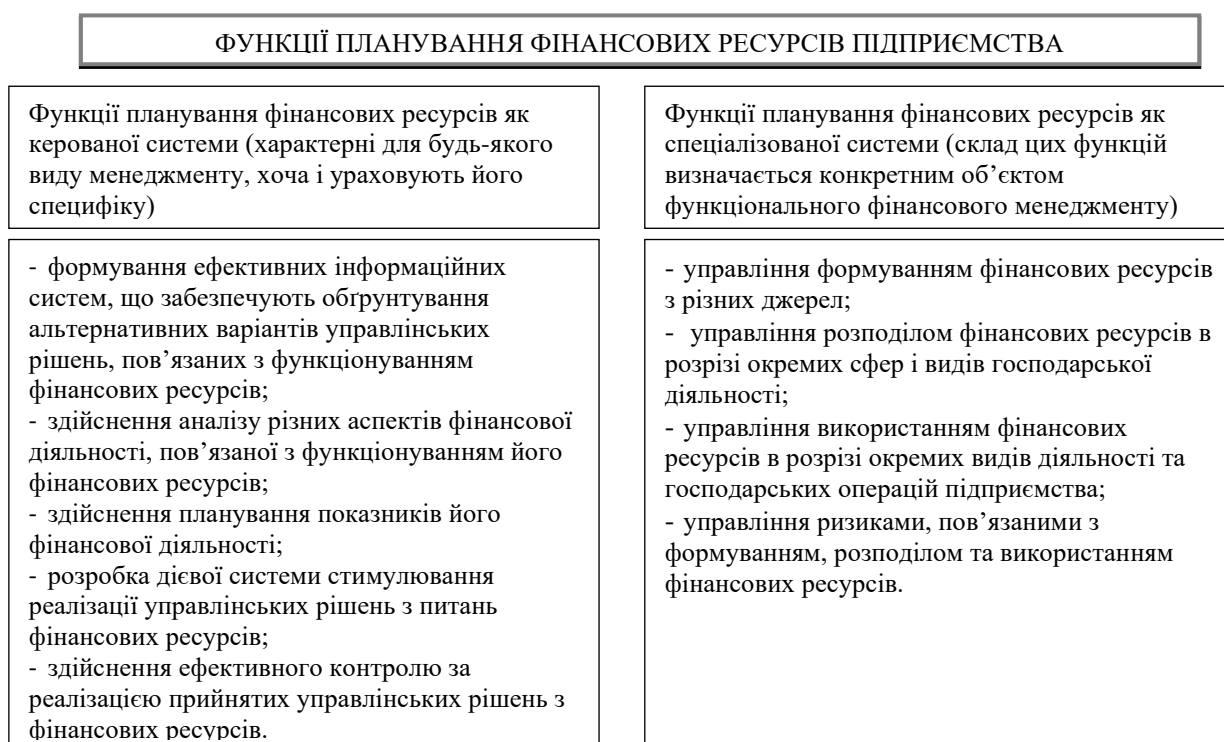

Рисунок 3.2 – Основні функції планування фінансових ресурсів підприємства

Кожна з цих функцій може бути конкретизована більш цілеспрямовано

з урахуванням специфіки господарської діяльності конкретних підприємств. При здійсненні такої конкретизації в умовах конкретно взятого підприємства може бути побудована багаторівнева функціональна система управління формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів.

Отже, ефективний механізм планування фінансових ресурсів підприємства дозволяє в повному обсязі реалізувати цілі і задачі, що стоять перед ним, сприяє результативному здійсненню функцій такого планування.

У найбільш загальному вигляді управління фінансовими ресурсами поділено на три основні напрями:

1) загальний аналіз та планування фінансово-майнового становища підприємства, у розрізі якого здійснюється загальна оцінка фінансових ресурсів підприємства і джерел їх фінансування, їх розміру і складу, необхідних для підтримки досягнутого економічного потенціалу підприємства і розширення масштабів його діяльності; джерел додаткового фінансування діяльності підприємства; системи контролю за наявністю та ефективністю використання фінансових ресурсів;

2) забезпечення підприємства фінансовими ресурсами в достатній кількості (здійснюється управління джерелами формування фінансових ресурсів підприємства, а саме: оцінка обсягу необхідних фінансових ресурсів; форм їх надання; методів їх мобілізації; ступеня доступності і часу користування фінансовими ресурсами; витрат, пов'язаних із залученням кожного виду фінансових ресурсів; ризику, пов'язаного з конкретним джерелом формування фінансових ресурсів;

3) оптимальний розподіл і використання фінансових ресурсів, що здійснюється у межах політики управління активами, капіталом та інвестиційної політики підприємства.

За результатами аналізу наявності руху і використання фінансових ресурсів підприємства формуються відповідні висновки, на основі яких приймаються відповідні управлінські рішення щодо таких питань:

- який обсяг фінансових ресурсів отриманий підприємством за

окремими видами діяльності;

- з яких джерел отримані фінансові ресурси за цими видами діяльності;

- які основні напрями витрачання фінансових ресурсів за цими видами діяльності;

- чи здатне підприємство забезпечити перевищення надходжень над витратами за видами діяльності;

- чи достатньо отриманого підприємством прибутку для задоволення його поточних фінансових потреб;

- за рахунок яких джерел фінансується на підприємстві операційна та інвестиційна діяльність;

- якою повинна бути політика фінансування капітальних інвестицій підприємства та специфіка управління довгостроковими фінансовими інвестиціями протягом планового періоду;

- які зміни необхідні в механізмі управління оборотними активами підприємства, зокрема товарно-матеріальними запасами, дебіторською заборгованістю та грошовими коштами;

- якою є загальна потреба в зовнішньому фінансуванні діяльності підприємства та відповідна структура капіталу;

- чи необхідні зміни в дивідендній політиці підприємства;

- чи дієвими є методики нарахування амортизації необоротних активів;

- чи необхідні зміни в системі управлінського контролю на підприємстві тощо.

На формування й використання фінансових ресурсів підприємства впливають різноманітні чинники, які доцільно поділяти на внутрішні (несистематичні), які пов'язані безпосередньо з діяльністю окремого підприємства, та зовнішні (систематичні), що не пов'язані безпосередньо з діяльністю підприємства, але впливають на неї (рис. 3.3).

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА

<p>ВНУТРІШНІ:</p> <ul style="list-style-type: none"> – рівень досконалості фінансової структури підприємства (деталізація фінансових завдань); – якість організації управління фінансовими ресурсами; – налагодження роботи з посередницькими організаціями; – забезпечення зв'язку збутової стратегії з виробничою; – позиціонування, вибір сегментів ринку згідно з виробничими можливостями; – моніторинг існуючого ринку продукції; – якість фінансового, управлінського та податкового обліку; – здійснення цінової політики, виходячи із затрат на виробництво, пошук шляхів їх зниження, аналіз цін конкурентів; – загальнооцінка ефективності функціонування виробництва та узгодження її з фінансовим планом підприємства; – визначення критеріїв відповідності кваліфікації персоналу займаним посадам (згідно з організаційною структурою) й делегуванню повноважень та межі відповідальності. 	<p>ЗОВНІШНІ:</p> <ul style="list-style-type: none"> – інфляція; – зростання цін на ресурси; – зміна політичного курсу влади; – нововведення в правове поле; – рівень розвитку фінансового ринку; – стан економіки в цілому.
--	--

Рисунок 3.3 – Чинники впливу на формування та використання фінансових ресурсів підприємства

Усі наведені чинники мають вплив на формування і використання фінансових ресурсів підприємства через регулювання структури та потужності різноманітних фінансових джерел. Так, наприклад, "зменшення собівартості продукції за умови стабільності інших чинників виробництва та реалізації призведе до зростання прибутку і, як наслідок, до збільшення обсягу його фінансових ресурсів" [8, с.87].

Загалом же, правильне розпорядження фінансовими ресурсами підприємства саме по собі є важливим чинником забезпечення ефективності розв'язання економічних і соціальних його завдань.

Власні фінансові ресурси відіграють основну роль в організації кругообігу його господарських засобів, оскільки підприємства, які працюють мають певну майнову та оперативну самостійність, відповідають за прийняті рішення, які дозволяють отримувати бажаний рівень прибутковості.

"Не менш важливим джерелом поповнення власних фінансових ресурсів на підприємстві є амортизація необоротних активів. Підприємства недержавних форм власності здійснюють відтворення необоротних активів за

рахунок прибутку, що залишається в їх розпорядженні після сплати обов'язкових платежів" [1, с.149]. Усе це змушує підприємство виявляти ініціативу та винахідливість, нести відповідальність за формування його фінансових ресурсів, бо саме від величини фінансових ресурсів залежить зростання рівня виробництва та весь його соціально-економічний розвиток підприємства.

Виходячи з наведеного, видно, що для забезпечення ефективного планування фінансових ресурсів будь-якого підприємства необхідно постійно шукати раціональні джерела їх залучення. Вибір того чи іншого способу залучення позикових фінансових ресурсів може бути привабливим лише за умови підтримання нормальної кредитної політики, врахуванні усіх її переваг та мінусів. Так, використання кредитних ресурсів у окремих випадках має свої переваги, оскільки заборгованість вигідна в період підвищення темпів інфляції, а плата за користуванням кредитом відноситься підприємством до його валових витрат і, відповідно, не оподатковується податком на прибуток.

"У той же час, із збільшенням частки кредитів у структурі капіталу підприємства збільшується сума платежів з фіксованими строками і зростає вірогідність неспроможності оплати відсотків та тіла кредиту, що призводить до збільшення фінансового ризику" [1, с.157]. Тому необхідно робити розрахунки допустимої частки позикових коштів і фінансового левериджу.

Саме знання механізму впливу фінансового левериджу на рівень рентабельності власного капіталу і рівень фінансового ризику підприємства дозволяє цілеспрямовано управляти його вартістю і структурою капіталу.

У сучасних умовах господарювання нестабільності та кризових явищ підприємству набагато вигідніше використовувати власні фінансові ресурси, ніж вдаватися до використання кредитних ресурсів. Висока частка кредитів на балансі підприємства підвищує ризик банкрутства, тому не слід занадто використовувати можливості залучення позикових засобів без особливої

необхідності, особливо, якщо не вдається забезпечити достатній рівень рентабельності активів.

Таким чином, "завдання фінансового менеджера — постійно слідкувати за оптимальним співвідношенням між власним і позиковим капіталами підприємства, що дозволить, з одного боку, підтримувати кредитну репутацію підприємства, а з іншого – використовувати позитивний ефект фінансового левериджу" [36,с.222].

Таким чином, раціональний підхід до формування та використання фінансових ресурсів підприємства має суттєве значення для його ефективної діяльності. Це пов'язано з тим, що достатній обсяг сформованих фінансових ресурсів забезпечує безперебійність його виробничо-господарської діяльності, оптимальна структура їх розподілу збільшує ефективність такої діяльності та конкурентоспроможність його продукції, а стабільні джерела формування фінансових ресурсів сприяють зміцненню платоспроможності підприємства.

Кожне підприємство прагне управляти структурою своїх фінансових ресурсів, тобто досягнути такого співвідношення внутрішніх та зовнішніх джерел ресурсів, яке б здійснювало максимальний позитивний вплив на досягнення його стратегічних цілей.

Для цілей пошуку оптимальної структури фінансових ресурсів з метою їх планування на наступний період можна використовувати цілу низку відомих наукових підходів. Розглянемо найбільш розповсюджені з них.

1. Традиційний підхід.

Послідовники даного наукового підходу вважають, що:

- 1) вартість капіталу підприємства залежить від його структури;
- 2) існує оптимальна структура капіталу, яка мінімізує значення середньозваженої вартості капіталу (WACC) і, в свою чергу, максимізує ринкову вартість підприємства. На користь цієї теорії наводяться наступні аргументи.

Середньозважена вартість капіталу (WACC) залежить від вартості його

складових (власний і позиковий капітал). Численні дослідження прибічників традиційного підходу показали, що незначне зростання частки позикового капіталу (тобто деяке підвищення фінансового ризику) не викликає швидкої реакції акціонерів у напрямку підвищення потрібної доходності, однак при перевищенні певної межі безпеки ситуація змінюється – акціонери починають бажати більшої доходності для компенсації фінансового ризику. Оскільки вартість позикового капіталу в середньому нижче, ніж вартість власного капіталу, існує структура капіталу, що називається оптимальною: при такій структурі показник WACC має мінімальне значення, а, отже, ринкова вартість підприємства буде максимальною, як показано на рис. 3.4 та 3.5.

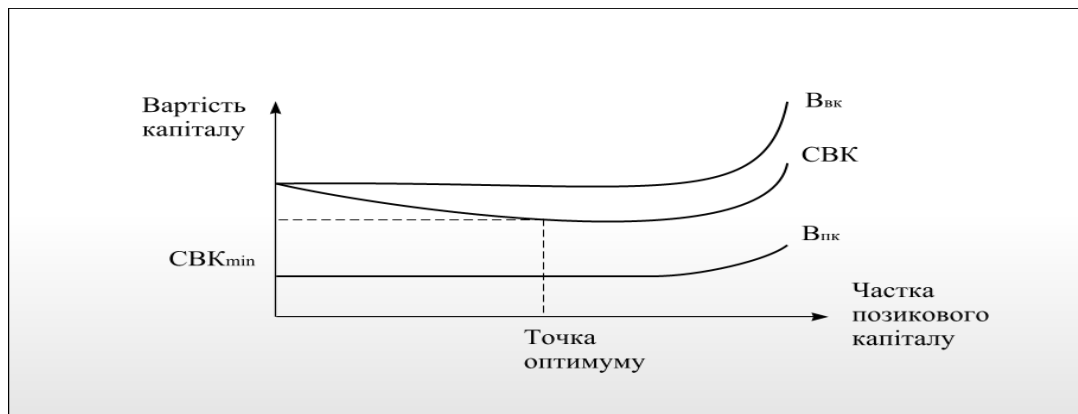

Рисунок 3.4 – Традиційний погляд на залежність вартості та структури капіталу

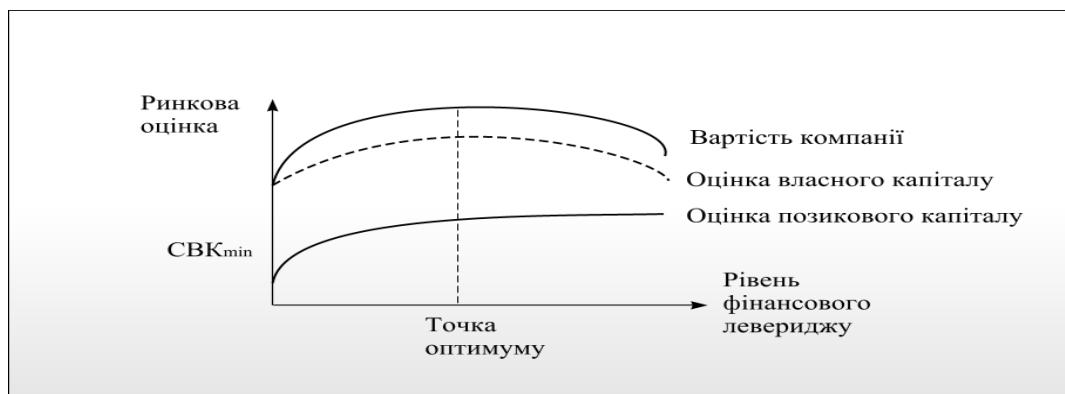

Рисунок 3.5 – Традиційний погляд на залежність ринкової вартості фірми та структури її джерел

2. Підхід Міллера-Модільяні.

Засновники цього підходу (Ф. Модільяні і М. Міллер) стверджують

протилежне — при певних умовах ринкова вартість підприємства і вартість його капіталу не залежать від його структури, а, відповідно, їх не має можливості оптимізувати. Отже, не можна збільшити ринкову вартість підприємства за рахунок зміни структури його капіталу. Логіка теорії Модільяні-Міллера в умовах відсутності податків на доходи наступна.

Твердження 1: ринкова вартість підприємства не залежить від структури капіталу і визначається шляхом капіталізації її операційного прибутку за ставкою, що відповідає класу ризику даної компанії:

$$PB_H = PB_3 = \frac{ЧП_{On}}{BK_H} \quad (3.1)$$

де PB_H — ринкова вартість фінансово незалежного підприємства (такого, що не залучає позиковий капітал);

PB_3 — ринкова вартість аналогічного фінансово залежного підприємства;

$ЧП_{On}$ — чистий операційний прибуток (прибуток до відрахування процентів та податків);

BK_H — вартість власного капіталу фінансово незалежної компанії;

Твердження 2: вартість власного капіталу фінансово залежного підприємства являє собою суму вартості власного капіталу аналогічного (за доходом та рівнем ризику) фінансово незалежного підприємства і премії за ризик, що розраховується як добуток різниці в значеннях вартості власного та позикового капіталу, множену на коефіцієнт фінансового левериджу:

$$BK_3 = BK_H + \text{Премія за ризик} = BK_H + (BK_H - ПК) \cdot \frac{P_{ПК}}{P_{BK}} \quad (3.2)$$

Де BK_3 — вартість власного капіталу фінансово залежної компанії;

P_{BK} — ринкова оцінка власного капіталу компанії;

$P_{ПК}$ — ринкова оцінка позикового капіталу компанії;

$ПК$ — вартість позикового капіталу.

Ці два твердження показують, що зміна структури джерел фінансових ресурсів шляхом залучення більш дешевих кредитів не збільшує ринкову

вартість підприємства, оскільки вигода від залучення дешевого кредиту супроводжується зростанням ступеню ризику і відповідно вартості власного капіталу підприємства (див. рис. 3.6).

Рисунок 3.6 – Залежність вартості та структури капіталу за відсутністю податків згідно теорії Модільяні-Міллера

3. Компромісний підхід.

Розвиток теорії Модільяні-Міллера в плані урахування агентських витрат і витрат, пов'язаних з банкрутством, призвело до появи так званої компромісної моделі. Оптимальна структура капіталу за компромісною моделлю визначається співвідношенням вигід від податкового щита (можливості включення плати за кредит у витрати діяльності) та збитків від можливого банкрутства (див. рис. 3.7).

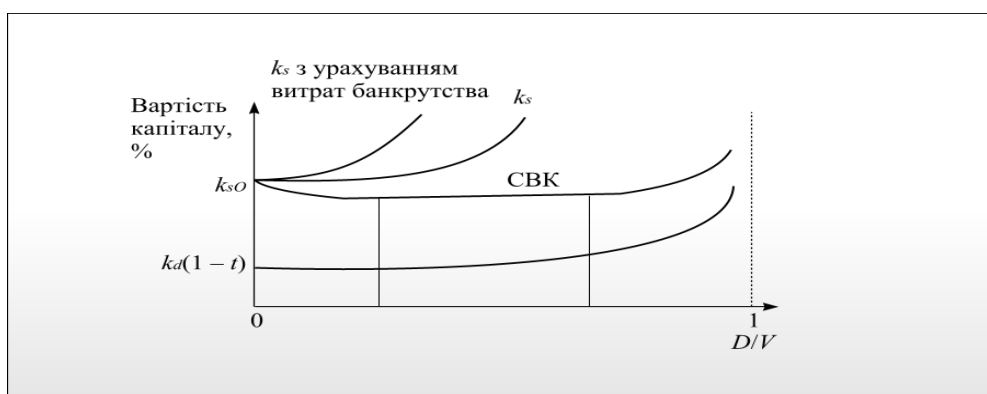

Рисунок 3.7 – Збільшення вартості власного капіталу через втрати банкрутства за компромісною моделлю

Урахування додаткового залучення позикового капіталу як додаткових витрат (збитків) та витрат можливого банкрутства при великому фінансовому важелі змінює поведінку кривих вартості капіталу при зростанні фінансування за рахунок позикових джерел. Із зростанням фінансового важеля вартість як позикового, так і власного капіталу зростає.

При наближенні заборгованості до 100% через різке зростання вартості акціонерного капіталу (пов'язаного з витратами банкрутства) вартість капіталу підприємства максимізується. Оптимальна структура капіталу за таких умов досягається при низькому фінансовому важелі, коли вартість позикового капіталу зростає повільно, що знижує WACC. Ціна підприємства при компромісному підході перевищує ринкову оцінку «безважелевого» підприємства, тобто такого, що не використовує фінансовий важіль, на величину податкової економії за вирахуванням витрат банкрутства.

4. Сигнальний підхід.

В наведених вище моделях Модільяні-Міллера передбачалося, що потенційні інвестори і діючі власники підприємства мають однакову інформацію про його перспективи, тобто рішення приймаються в умовах так званої симетричності інформації. В реальних умовах менеджери більш інформовані про інвестиційні можливості свого підприємства, а також ступені недооцінки або переоцінки його акцій. Ринкові ціни не відображають всю інформацію, інформація не є загальнодоступною, і менеджери можуть давати сигнали саме ринку через прийняття фінансових рішень (залежність структури капіталу підприємства від дивідендної політики). Така ситуація носить назву асиметричності інформації і врахована в декількох сигнальних моделях.

Сигнальна модель Росса 1977 р.

В цій моделі передбачається можливість менеджера вплинути своїми фінансовими рішеннями на сприйняття ризику зовнішніми інвесторами. Реальний рівень ризику грошових потоків на ринку може і не змінюватися, але менеджери, як монополісти на інформацію про майбутні грошові потоки

підприємства, можуть формувати сигнали про перспективи його розвитку. Передбачається, що менеджери отримують винагороду за результатами роботи, як певну частку від ринкової оцінки всього підприємства (тобто ринкової оцінки всіх грошових потоків, що генеруються активами підприємства).

Сигнальна модель Майерса-Майлуфа 1984 р.

Сигнальна модель Майерса-Майлуфа є найвідомішою моделлю, яка розглядає фінансові рішення менеджерів підприємства в умовах асиметричності інформації і описує їх сигнали на фінансовому ринку. В цій моделі передбачається, що менеджери діють в інтересах акціонерів, які існували у підприємства на момент прийняття рішень (тобто в інтересах так званих старих акціонерів). Якщо підприємство має потенціал зростання ціни своєї акції, то для максимізації оцінки його капіталу не раціонально використовувати зовнішній власний капітал (здійснювати додаткову емісію акцій). Цей варіант фінансування буде найбільш розумним.

Якщо робота менеджера ставиться в залежність від ринкової оцінки капіталу підприємства, то можна на основі сигнальної моделі сформулювати рекомендації щодо надання ринку сигналів. Висновки по найбільш популярним сигнальним моделям наведені у табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Порівняння окремих сигнальних моделей оптимізації структури капіталу підприємства

Моделі	Характеристика моделей	Позитивні та негативні сигнали на ринку
<u>1. Модель Росса 1977 р.</u>	Вибір структури капіталу підприємства показує, як менеджери оцінюють майбутні можливості компанії. Збільшення кредитів говорить про те, що підприємство може нести тягар відсотків і має достатню величину операційного прибутку для отримання вигоди прибуткового щита.	Збільшення фінансового важеля розглядається як позитивний сигнал; реакція ціни акції підприємства також позитивна.
<u>2. Модель Майерса і Майлуфа 1984 р.</u>	Структура капіталу визначається потребою фінансування нових інвестиційних проєктів. Менеджери є представниками інтересів старих акціонерів, тому не будуть випускати недооцінені акції. За таких умов можлива відмова від інвестицій або вибір високого значення фінансового важеля.	Продаж акцій підприємства на ринку розглядається як негативний сигнал, тому ціна акції падає. Викуп акцій призводить до росту ціни.

Продовження табл. 3.1.

3. <u>Модель Міллера і Рока 1985 р.</u>	Виплати власникам капіталу в будь-якому вигляді (дивіденди, викуп акцій, погашення боргів) показують що компанія здатна генерувати значні грошові потоки.	Об'ява про виплату вищих за звичні дивідендів, викуп акцій, погашення боргів розглядаються як позитивна інформація (ціна акції зростає). Емісії акцій та облігацій є негативними сигналами.
4. <u>Модель Рока 1986 р.</u>	Недооцінка первинних розміщень акцій. Вибір методу первинного розміщення сигналізує про ризик емісії. Середня доходність акції, одержаних за заявками неінформованих інвесторів, що виграли при проведенні первісної емісії, негативна (так зване «прокляття переможця», «winner's curse»).	Метод максимальних зусиль, який сигналізує про значний ризик, недооціненість акцій, щоб забезпечити інвесторам максимальну доходність. Вірогідність одержати збиток при такому методі нижче.
5. <u>Модель Уелша 1989 р.</u>	Величина недооцінки при первісному розміщенні — сигнал інвесторам на ринку. Перспективні підприємства дають сигнал, який недосяжний неефективним підприємствам через дороговизну. Якщо первісна емісія значно недооцінена (демпінг), то вірогідність виходу з ринку неефективних підприємств є високою через високі емісійні витрати.	Первісне розміщення акцій підприємства не покриває всю потребу у фінансуванні його діяльності. Первісна емісія є лише сигналом великих перспективних проектів, недостатні кошти досягаються через додаткові емісії.

5. Підхід М. Крейніної.

Науковець М. Крейніна підходить до управління структурою капіталу підприємства з позиції управління його фінансовою стійкістю. Її підхід полягає в тому, що стійке фінансове становище підприємства визначається досить високим рівнем показників поточної ліквідності та забезпеченості власними коштами. Перший з показників збільшується за відносно більших темпів росту капіталу і резервів у порівнянні з темпами росту поточної кредиторської заборгованості. Стійке фінансове положення підприємства визначається також високою рентабельністю його капіталу.

Від цих умов і залежить інвестиційна привабливість підприємства — акціонерного товариства, рівень дивідендів на його акції. Але за інших незмінних умов рентабельність капіталу тим більша, чим менше його сума на балансі. Крім того, при заміщенні частини власного капіталу позиковими коштами рентабельність капіталу також підвищується. Тому, з одного боку, підприємству не можна істотно та без обмежень збільшувати кредиторську заборгованість (коефіцієнт поточної ліквідності вказує, що можна вважати підприємство платоспроможним, якщо її обсяг вдвічі менше величини оборотних активів). Авторка взаємопов'язала три найважливіших показника фінансового стану підприємства — коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт забезпеченості власними коштами і рентабельність капіталу у

формі наступних залежностей:

$$K_{пл} = \frac{A_o}{D_k} \quad (3.3)$$

$$K_z = \frac{B_o}{A_o} = 1 - \frac{D_k + D_d}{A_o} \quad (3.4)$$

$$P_k = \frac{Пч}{A_n + D_k - D_d} \quad (3.5)$$

де $K_{пл}$ — коефіцієнт поточної ліквідності; A_o — оборотні активи; D_k — короткострокова заборгованість підприємства; K_z — коефіцієнт забезпеченості власними коштами; B_o — власні оборотні кошти; D_d — довгострокова заборгованість підприємства; P_k — рентабельність капіталу; $Пч$ — чистий прибуток; A_n — необоротні активи.

Дійсно, управління величиною власних коштів підприємства, спрямоване не на збільшення частки власних джерел ресурсів у загальному обсязі капіталу, здійснює позитивний вплив на фінансову стійкість, оскільки підвищує його фінансову незалежність від зовнішніх джерел фінансування. Однак, збереження фінансової стійкості можливо і при частковому покритті активів підприємства його власними ресурсами, тоді як зміна структури капіталу за рахунок збільшення питомої ваги позикових джерел може призводити до значного зростання показників результативності.

6. Підхід Є. Стоянової.

Науковець Є. Стоянова запропонувала свій підхід до управління структурою фінансового капіталу підприємства — на основі управління теорією фінансового левериджу.

Ефект фінансового левериджу — це приріст до величини рентабельності власного капіталу, що отримується при використанні кредитних ресурсів, не дивлячись на платність такого залучення фінансових ресурсів.

Є. Стояною висунуто наступні твердження:

1) підприємство, яке використовує лише власні фінансові ресурси, обмежує їх рентабельність приблизно на $2/3$ його можливої економічної

рентабельності;

2) підприємство, яке використовує кредитні фінансові ресурси, збільшує або зменшує рентабельність власного капіталу в залежності від співвідношення власного і позикового капіталу на балансі та від величини ставки відсотка за кредит. Тоді і виникає ефект фінансового левериджу, що виражається через залежність:

$$PBK = \frac{2}{3}EP + EФВ, \quad (3.6)$$

де PBK — чиста рентабельність власного капіталу;

EP — економічна рентабельність активів;

$EФВ$ — ефект фінансового левериджу;

Можна виділити 1-шу складову ефекту фінансового левериджу: це так званий диференціал — різниця між економічною рентабельністю активів та середньою розрахунковою ставкою відсотку за користування позиковим капіталом. У зв'язку з оподаткуванням від диференціалу залишаються лише дві третини ($1 -$ ставка податку на прибуток), тобто $2/3 (EP - CPCB)$.

Друга складова — плече фінансового левериджу — характеризує силу впливу фінансового левериджу. Це співвідношення між позиковим і власним капіталом. Якщо поєднати обидві складові ефекту, то отримується наступна рівність:

$$EФВ = \frac{2}{3}Д \cdot ПФВ, \text{ або } EФВ = \frac{2}{3}(EP - CPCB) \cdot \frac{ПК}{BK}, \quad (3.7)$$

де $EФВ$ — ефект фінансового левериджу; EP — економічна рентабельність активів; $CPCB$ — середня розрахункова ставка відсотку; $Д$ — диференціал; $ПФВ$ — плече фінансового левериджу; $ПК$ — позиковий капітал; BK — власний капітал.

Таким чином, перший спосіб розрахунку рівня фінансового левериджу набуває вигляду:

$$EФВ = (1 - COП) \cdot (EP - CPCB) \cdot \frac{ПК}{BK}, \quad (3.8)$$

де $COП$ — ставка оподаткування прибутку.

Цей спосіб відкриває широкі можливості по визначенню безпечного обсягу позикового капіталу, розрахунку допустимих умов залучення кредитів, а в поєднанні з формулою $PVK = 2/3 EP + EФВ$ — також по полегшенню податкового тягаря для підприємства.

7. Підхід В. Ковальова.

Підхід В. Ковальова щодо ефективного управління структурою капіталу підприємства заснований на побудові балансових моделей оцінки фінансового стану підприємства (моделей В. Ковальова).

Його методика побудована на визначенні таких показників:

- 1) власний оборотний капітал (ВОК) підприємства:

$$ВОК = ВК + ДП - ПА, \quad (3.9)$$

де $ДП$ — довгострокові зобов'язання;

$ПА$ — позаобігові (необоротні) активи.

Використання даної залежності є коректним лише за умови, що довгострокові кредити використовуються для здійснення виробничого розвитку підприємства, інакше вони у формулі не використовуються.

- 2) нормальні джерела фінансування запасів (НДФЗ):

$$НДФЗ = ВОК + БКрОК + ТКрЗ, \quad (3.10)$$

де $БКрОК$ — банківські кредити для формування оборотних коштів;

$ТКрЗ$ — товарна кредиторська заборгованість.

Банківські кредити для формування оборотних коштів та товарна кредиторська заборгованість приймаються в розрахунок тільки в обсягах заборгованості, строк погашення якої минув.

- 3) запаси та витрати (ЗВ):

$$ЗВ = З + ВМП, \quad (3.11)$$

де $З$ — запаси; $ВМП$ — витрати майбутніх періодів.

Отже, проведене дослідження підходів до оптимізації структури капіталу показало наявність цілої низки підходів. Різні думки вчених пояснюються виділенням окремих характеристик діяльності підприємства в якості критерію управління співвідношенням власного і позикового

капіталів.

Таким чином, основними напрямками підвищення ефективності планування фінансових ресурсів, що можуть бути використані в умовах ПАТ «АМКР», вважаємо:

- визначення оптимальної структури фінансових ресурсів на даний момент функціонування підприємства з урахуванням поточних показників прибутковості капіталу, у тому числі власного капіталу;

- визначення шляхів доведення діючої структури фінансових ресурсів до оптимальної (розробка заходів, що призводять до зміни вартості власного і позикового капіталу на балансі підприємства у потрібному напрямі).

3.2 Модель оптимізації фінансових ресурсів для ПАТ «АМКР» та оцінка її ефективності

Процес оптимізації структури капіталу ПАТ «АМКР» за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності на основі ефекту фінансового левериджу можна розглянути по таблиці 3.2.

В таблиці приведено 7 варіантів структури капіталу, один з яких діючий на підприємстві на кінець 2017 року, три з них мають власний капітал, що менший за діючий відповідно на 10, 20 і 30%, а решта три – більший відповідно на 10, 20 і 30%. Загальна величина капіталу залишається незмінною. Рентабельність активів для всіх варіантів однакова і розрахована за даними 2017 року, як відношення чисто прибутку до загальної вартості капіталу.

Таким чином, ми бачимо, що у всіх варіантах зменшення величини власного капіталу маємо втрату підприємством прибутковості.

Таблиця 3.2 – Розрахунок коефіцієнта фінансової рентабельності ПАТ «АМКР» при різних значеннях коефіцієнта фінансового левериджу (за методикою І.А. Бланка)

№	Показники	Варіанти структури капіталу при зміні власного капіталу						
		-30%	-20%	-10%	діючий	+10%	+20%	+30%
1	Власний капітал	45658756	52181435	58704115	65226794	71749473	78272153	84794832
2	Позиковий капітал	43404293	36881614	30358934	20786646	17313576	10790896	4268217
3	Загальний обсяг капіталу (ряд.1 + ряд.2)	89063049	89063049	89063049	89063049	89063049	89063049	89063049
4	Коефіцієнт фінансового важеля	0	0,25	0,5	1	1,5	2	2,5
5	Рентабельність активів, %	5,68	5,68	5,68	5,68	5,68	5,68	5,68
6	Мінімальна ставка процента за кредит, %	20	20	20	20	20	20	20
7	Мінімальна процентна ставка з урахуванням премії за кредитний ризик, %	20	20,1	20,2	20,3	20,4	20,5	20,6
8	Бухгалтерський прибуток з урахуванням процентів за кредит (ряд.3 × ряд.5 : 100)	5058781	5058781	5058781	5058781	5058781	5058781	5058781
9	Сума процентів за кредит (ряд.2 × ряд.6 : 100)	8680859	7376323	6071787	4157329	3462715	2158179	853643
10	Бухгалтерський прибуток без урахування суми процентів за кредит (ряд.8 – ряд.9)	-3622077	-2317542	-1013006	901452	1596066	2900602	4205138
11	Ставка податку на прибуток	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
12	Сума податку на прибуток (ряд.10 × ряд.11)	0	0	0	162261	287292	522108	756925
13	Чистий прибуток (ряд.10 – ряд.12)	-3622077	-2317542	-1013006	739191	1308774	2378494	3448213
14	Чиста рентабельність власного капіталу (ряд.13 : ряд.1 × 100), %	-7,93	-4,44	-1,73	1,13	1,82	3,04	4,07
15	Приріст чистої рентабельності власного капіталу, %	x	x	x	x	0,69	1,21	1,03

Це і не дивно, тому що рентабельність капіталу і так низька (5,68%). Найбільший приріст чистої рентабельності власного капіталу відбувається при зростанні величини власного капіталу на 20%. Подальше зростання власного капіталу дає менші темпи приросту, що говорить про недоцільність значного розширення власних фінансових ресурсів підприємства.

Отже, наявна необхідність збільшення власного капіталу ПАТ «АМКР» на 20% в плановому періоді.

Таким чином, робимо висновок, що за існуючої на підприємстві рентабельності капіталу, а також наявних в економіці ставки за кредит і ставки податку на прибуток підприємству вигідно залучати додаткові власні фінансові ресурси, оскільки за таких умов використання власних коштів збільшує ефективність діяльності підприємства.

За даними таблиці 3.2, оптимальне співвідношення капіталу становить 78272153тис.грн. власного капіталу до 10790896тис.грн. позикового або 87,9% власного до 12,1% позикового.

Отже, здійснення таких розрахунків з використанням механізму фінансового важеля дозволяє спланувати оптимальну структуру капіталу, яка призводить до максимізації рівня фінансової рентабельності.

Таким чином, модель оптимізації фінансових ресурсів ПАТ «АМКР» набуває вигляду, наведеного на рис. 3.8.

МОДЕЛЬ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПАТ «АМКР»		
Доведення частки власного капіталу на балансі до 87,9% або 78272153тис.грн., а позикового – до 12,1% або 10790896тис.грн. (за незмінної структури капіталу). При зростанні всього капіталу структура має зберігати встановлену пропорційність: 87,9:12,1)		
Зростання величини власного капіталу на: 78272153-65226794=13045359тис.грн.		Зменшення величини позикового капіталу на:13045359тис.грн.
Випуск акцій на суму 8809856тис.грн.	Зростання обсягів реалізації на 4,66% та зменшення витрат на 2054961тис.грн. для забезпечення чистого прибутку в сумі 4212670 тис. грн.	Погашення кредиторської заборгованості на суму 13045359тис.грн.

Рис. 3.8. Модель оптимізації фінансових ресурсів ПАТ «АМКР» у розрізі основних сум та заходів з їх отримання (погашення).

Отже, зростання величини власного капіталу ПАТ «АМКР» планується здійснити за рахунок двох організаційно-економічних заходів, а саме:

- випуск акцій на суму 8832689 тис.грн. з метою поповнення власного капіталу та спрямування цих коштів на розширення масштабів реалізації та заходи з економії витрат на підприємстві;
- збільшення чистого прибутку на суму 4212670 тис.грн. для зростання нерозподіленого прибутку на балансі, що досягається шляхом зростання обсягів реалізації продукції на 3082441 тис.грн (4,66%) та економії витрат на загальну суму 2054961 тис.грн.

Зменшення величини позикового капіталу планується досягти шляхом погашення кредиторської заборгованості підприємства у розрізі основних її видів на суму зростання величини власного капіталу, у результаті чого підсумок балансу підприємства за інших незмінних умов залишиться незмінним.

Одним з головних факторів планування забезпеченості підприємства додатковими власними фінансовими ресурсами є зростання прибутку за рахунок розширення випуску, покращення якості і зниження собівартості продукції. Саме зароблений підприємством власний нерозподілений прибуток є найбільш надійним і стабільним фактором зміцнення фінансової стійкості будь-якого підприємства та джерелом найменш ризикових інвестицій в розширення своєї діяльності.

Виходячи з цього, наша головна задача полягає в ефективному використанні заробленого підприємством прибутку для подальшого нарощення цього прибутку, і як наслідок, власного капіталу підприємства.

Для того, щоб здійснити нарощення обсягів реалізації, варто провести деякі заходи з покращення стану організації виробництва та доведення обсягів виробництва до необхідного (планового), а також здійснити дослідження ринку на предмет виявлення додаткового попиту та укладання додаткових контрактів.

Узагальнені розрахунки такого дослідження представлені у табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Результати реалізації заходів, спрямованих на планування зростання доходу від реалізації

Показники	Сума, тис.грн.
Зростання обсягів реалізації за рахунок дослідження ринку та укладання додаткових контрактів з постійними покупцями, які планують зростання власного виробництва та відповідно зростання обсягів закуповуваної у ПАТ «АМКР» сировини у вигляді металопродукції	3082441
Витрати на дослідження ринку та укладання контрактів	115
Ефект	3082326

У розрізі економії витрат передбачаються наступні види економій (табл. 3.4).

Таблиця 3.4 – Результати планування з реалізації заходів по економії витрат

Показники	Сума, тис.грн.
Зменшення втрат від браку та витрат на виправлення забракованої продукції на прокатному виробництві за рахунок проведення капітального ремонту прокатних станів	838630
Витрати на ремонт	27845
Зменшення адміністративних витрат у частині витрат на відрядження, канцелярські товари та зв'язок	579620
Економія на заробітній платі адміністративного персоналу у частині преміювання	692516
Ефект	2082921

Випуск акцій передбачається на суму 9357503 тис.грн. За вирахуванням усіх витрат на емісію (547647 тис.грн.) чистий приріст статутного капіталу складе 8809856 тис.грн.

Таким чином, комплексна програма оптимізації джерел фінансових ресурсів та ефективності їх використання на ПАТ «АМКР» складається з таких організаційно-економічних заходів (табл. 3.5).

Зауважимо, що зміна планових показників, наведена нами в таблиці 3.5, вказує лише на першочергові показники, які змінюються під впливом заходів.

Таблиця 3.5 – Комплексна програма оптимізації джерел фінансових ресурсів та напрямків їх ефективного використання на ПАТ «АМКР»

Заходи	Зміна показників під впливом заходів, тис. грн.							
	Виручка від реалізації	Собівартість реалізації	Валовий прибуток	Адміністративні витрати	Чистий прибуток	Власний капітал		Позиковий капітал
						Статутний капітал	Нерозподілений прибуток	
1. Комплекс заходів з підвищення прибутковості основної виробничої діяльності з метою формування додаткового прибутку на поповнення власного капіталу:								
1.1. Зростання обсягів реалізації продукції	+3082441	+115	+3082326		+ 2527507		+2527507	
1.2. Зменшення матеріальних витрат в частині витрат від браку та на виправлення браку		- 838630+ +27845= -810785	+810785		+664844		+664844	
1.3. Сумарна економія адміністративних витрат				-1272136	+1043152		+1043152	
2. Зростання власного капіталу за рахунок емісії акцій						+9357503- -547647= =+8809856		
3. Погашення кредиторської заборгованості								-13045359

На основі наведених в таблиці 3.5 базових змін показників під впливом заходів здійснюємо формування планових показників, що лягають в основу розрахунку показників фінансової стійкості та рентабельності (табл. 3.6).

Таблиця 3.6 – Формування вихідних планових показників для оцінки впливу розроблених заходів на фінансову стійкість та рентабельність підприємства

Найменування	Базовий період	Плановий період	Відхилення абсолютне (+/-)	Відхилення відносне, %
Виручка від реалізації товарів, робіт, послуг	66185876	69268317	3082441	4,66
Чистий прибуток	5061847	9274517	4212670	83,22
Власний капітал	65226794	78272153	13045359	20,00
Позиковий капітал	20786646	7741287	-13045359	-62,76
Довгострокові зобов'язання	6791870	6791870	0	0,00
Поточні зобов'язання	17044385	3999026	-13045359	-76,54
Необоротні активи	55185418	56336101	1150683	2,09
Активи	89063049	89063049	0	0

Отже, виручка від реалізації в прогнозованому році виросте на 4,46%, чистий прибуток – на 83,22%, що має покращити показники рентабельності досліджуваного підприємства, а також вплинути на показники фінансової стійкості. Власний капітал підприємства виросте на 20%, позиковий зменшиться на 62,76%. Величина активів залишена нами незмінною.

Зробимо аналіз показників ефективності використання фінансових ресурсів ПАТ «АМКР» в плановому періоді, занесемо дані в таблицю 3.7.

Таблиця 3.7 – Показники стану та ефективності використання фінансових ресурсів ПАТ «АМКР» в плановому періоді

Показники	Звітний 2017р.	Плановий рік	Відхилення плану від 2017 року	
			+, -	%
Коефіцієнт концентрації власного капіталу (автономії)	0,73	0,88	0,15	20,55
Коефіцієнт фінансової залежності	1,37	1,14	-0,23	-16,79
Маневреність власного капіталу	0,15	0,28	0,13	86,67
Коефіцієнт структури довгострокових вкладень	0,12	0,12	0	0,00
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових засобів	0,09	0,08	-0,01	-11,11
Рентабельність активів	5,68	10,4	4,72	83,10
Рентабельність власного капіталу	7,76	11,8	4,04	52,06
Рентабельність реалізації	17,01	22,34	5,33	31,33

Можна зробити висновки, що зросла результативність управління фінансовими ресурсами досліджуваного підприємства. Показники фінансових ресурсів підприємства поліпшились, це свідчить що

підприємство ПАТ «АМКР» може забезпечувати свою ефективну діяльність за рахунок раціонального планування та використання фінансових ресурсів.

Підсумовуючи результати виконаного аналізу, можна зробити висновок, що впровадження даних рішень також поліпшило загальний фінансовий стан підприємства і надало йому можливість розвитку у майбутньому.

З наведеної таблиці видно, що за результатами запропонованих заходів коефіцієнт автономії у плановому періоді збільшився на 20,55%, коефіцієнт фінансової залежності зменшився на 16,79%, маневреність власного капіталу виросла майже вдвічі (на 86,67%), коефіцієнт довгострокового залучення позикових засобів зменшився на 11,11%. Істотно покращились також показники рентабельності: рентабельність активів виросла на 83,1% (з 5,68% до 10,4%), рентабельність власного капіталу – на 52,06% (з 7,76% до 11,8%), рентабельність реалізації – на 31,33% (з 17,01% до 22,34%).

Таким чином, можна зробити висновок, що за результатами запропонованих заходів зросла результативність управління фінансовими ресурсами досліджуваного підприємства. Показники фінансових ресурсів підприємства поліпшились, це свідчить що підприємство ПАТ «АМКР» може забезпечувати свою ефективну діяльність за рахунок раціонального планування та використання фінансових ресурсів.

Підсумовуючи результати виконаного аналізу, можна зробити висновок, що впровадження даних рішень також поліпшило загальний фінансовий стан підприємства і надало йому можливість розвитку у майбутньому.

ВИСНОВКИ

Кожне підприємство розпоряджається певним майном. Це майно може бути як власністю самого підприємства, так і взяте в оренду або позичене в кредит для фінансування своєї діяльності та реалізації поставлених цілей та завдань. Іншими словами, майно підприємства – це вся сума капіталу, яким розпоряджається підприємство на даний момент незалежно від власності цього капіталу.

Фінансові ресурси підприємства можна розглядати з позиції його формування та використання, тобто як пасиви і активи.

Активи являють собою фінансові ресурси підприємства у формі сукупних майнових цінностей, що використовуються в господарській діяльності з метою отримання прибутку.

Фінансові ресурси включають в себе необоротні активи та оборотні активи.

Формування фінансових ресурсів здійснюється за рахунок власних та залучених коштів. Первісно фінансові ресурси з'являються в момент створення підприємства і відображаються в статутному фонді. Основне джерело формування майна – вартість реалізованої продукції, різні частки якої набувають форму грошових доходів і накопичень.

Об'єктом дослідження в роботі виступало ПАТ «АМКР».

Дослідження основних техніко-економічних показників діяльності ПАТ «АМКР» показало, що підприємство має низькі показники ефективності діяльності (рентабельності, фондоддачі). При цьому, якщо у 2014 році відбувалось неістотне покращення показників, але у 2015 році вони в основному погіршувались (крім зростання чистого доходу та продуктивності праці), але у 2016-2017 роках ситуація дещо покращилась.

В цілому ситуацію зі структурою джерел формування фінансових ресурсів можна вважати стабільною та такою, коли частка власного капіталу протягом всього періоду складає близько 75%, а позикового – 25%.

Отже, аналіз динаміки та структури джерел формування фінансових ресурсів на ПАТ «АМКР» виявив позитивні зміни в динаміці та стабільність структури на досліджуваному підприємстві.

За результатами проведеного аналізу напрямів вкладання фінансових ресурсів можна зробити висновок про поступове зростання загальної вартості фінансових ресурсів ПАТ «АМКР», а також їх стабільну структуру.

Аналіз ліквідності балансу ПАТ «АМКР» показав, що у підприємства досить нормальна ситуація з ліквідністю, яка в динаміці покращується.

Проаналізовані показники фінансової стійкості також вказують на незначне погіршення ситуації підприємства у 2015 році, а потім певне покращення у 2016 році, хоча в цілому фінансову стійкість ПАТ «АМКР» можна вважати нормальною.

Дослідження фінансового стану ПАТ «АМКР» дозволило сформулювати наступні висновки:

- показники майнового стану підприємства добрі та свідчать про низьку зношеність основних фондів;
- показники ліквідності мають суперечливу динаміку, при цьому спостерігається погіршення показників у 2014-2015рр, а потім незначне покращення у 2016-2017рр.; нормативні значення за коефіцієнтом абсолютної ліквідності не витримуються;
- у підприємства у 2014 році ділова активність істотно погіршилась, у 2015 році дещо покращилась, а у 2016 році – знову погіршилась. Тобто в цілому за період спостерігається негативна динаміка ділової активності;
- показники рентабельності мали низькі значення, проте покращувались у останні роки аналізу.

Отже, динаміку показників фінансового стану підприємства можна вважати суперечливою без чіткої тенденції до однозначних змін.

В третьому розділі було розроблено ряд заходів для підвищення ефективності використання фінансових ресурсів ПАТ «АМКР» з метою їх

оптимізації та зміцнення фінансової стійкості досліджуваного підприємства.
Зокрема:

1. Комплекс заходів з підвищення прибутковості основної виробничої діяльності з метою формування додаткового прибутку на поповнення власного капіталу, всього, в т.ч.

а. зростання обсягів реалізації продукції за рахунок укладання додаткових контрактів;

б. зменшення матеріальних витрат в частині витрат від браку та витрат на виправлення браку;

с. економія адміністративних витрат в частині витрат на відрядження, зв'язок та заробітної плати;

2. Зростання власного капіталу за рахунок додаткової емісії акцій;

3. Погашення кредиторської заборгованості за рахунок заробленого прибутку.

За результатами запропонованих заходів коефіцієнт автономії у плановому періоді збільшився на 20,55%, коефіцієнт фінансової залежності зменшився на 16,79%, маневреність власного капіталу виросла майже вдвічі (на 86,67%), коефіцієнт довгострокового залучення позикових засобів зменшився на 11,11%. Істотно покращились також показники рентабельності: рентабельність активів виросла на 83,1% (з 5,68% до 10,4%), рентабельність власного капіталу – на 52,06% (з 7,76% до 11,8%), рентабельність реалізації – на 31,33% (з 17,01% до 22,34%).

Таким чином, можна зробити висновок, що показники фінансових ресурсів підприємства поліпшились, це свідчить що підприємство ПАТ «АМКР» може забезпечувати свою ефективну діяльність за рахунок раціонального планування та використання фінансових ресурсів. Підсумовуючи результати виконаного аналізу, можна зробити висновок, що впровадження даних рішень також поліпшило загальний фінансовий стан підприємства і надало йому можливість розвитку у майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анализ финансовой отчетности: [учебн.] / под ред. М.А. Бахрушиной и Н. С. Пласковой. – М.: Вузовский учебник, 2009. – 367с.
2. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник / В.Г. Андрійчук. — К.: КНЕУ, 2002. — 624 с.
3. Бертонеш М. Управление денежными потоками / М. Бертонеш, Р. Найт. — СПб.: Питер. – 2004. – 166 с.
4. Белов. Б.О. До питання сутності фінансових ресурсів АПК / Б.О. Белов // Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць Дніпровського національного університету. Випуск 214: В 4-х т. Том 1. — Дніпропетровськ: ДНУ, 2006. — С. 67–72.
5. Бланк И. А. Управление финансовыми ресурсами. – М. : Омега-Л, «Эльга». – 2011. – 768 с.
6. Бланк И. А. Управление формированием капитала / И. А. Бланк – К.: Ника-Центр, 2008. – 510 с.
7. Василик О.Д. Теорія фінансів / О.Д. Василик. — Київ: НІОС, 2001. — 416 с.
8. Герасименко Р. А. Особливості формування фінансових ресурсів акціонерних товариств / Р. А. Герасименко // Фінанси України. – 2006. – С. 82–89.
9. Гриньова В.М. Фінанси підприємств: Навч. посіб. / В.М. Гриньова, В.О. Коюда. — 3-тє вид., стер. — К.: Знання-Прес, 2006. — 432 с.
10. Гудзь О.Є. Проблеми формування фінансових ресурсів сільськогосподарськими підприємствами / О.Є. Гудзь // Вісник Харк. нац. техн. ун-ту сільськогосподарства. — Х.: ХНТУСГ, 2006. — Вип. 35. — С. 89–95.
11. Гудзь О.Є. Фінансові ресурси сільськогосподарських

підприємств: монографія / О.Є. Гудзь — К.: ННЦ ІАЕ, 2007. — 578 с.

12. Гудзь О.Є. Пріоритетні напрями формування та ефективного використання сільськогосподарськими підприємствами фінансових ресурсів // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: «Економіка та менеджмент». № 4–5 (24–25), 2007, с. 213–218.

13. Данілов О.Д. Фінанси підприємств у запитаннях та відповідях: навч. посіб. / О.Д. Данілов, Т.В. Паєнко. — К.: КНТ, 2009. — 272 с.

14. Дем'яненко М.Я. Проблеми фінансово-кредитного забезпечення аграрного сектора АПК / М.Я. Дем'яненко // Проблеми фінансової підтримки малих і середніх підприємств на селі / За ред. М.Я. Дем'яненка. — К.: ННЦ ІАЕ, 2004. — С. 6–11.

15. Єфремова Н. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства: їх склад та оптимізація структури / Н. Єфремова // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». — 2013. — № 3. — С. 53–61.

16. Зеліско І.М. Фінансові ресурси інтеграційних аграрних формувань в сучасному вимірі: [монографія] / І.М. Зеліско. — К.: ННЦ ІАЕ. — 2012. — 451 с.

17. Катан Л. І. Фінансові ресурси підприємства та особливості їх формування / Л. І. Катан, А. І. Сидоренко // Ефективна економіка. Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>

18. Козачок І. А. Формування та управління ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства / І. А. Козачок // Гуманітарний вісник ЗДІА. — № 47. — 2013. — С. 277–283.

19. Костирко Л. А. Стратегія фінансово-економічної діяльності господарюючого суб'єкта : методологія і організація : монографія. — Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2002.

20. Кропивко М.Ф. Концептуальні засади реформування управління аграрним сектором економіки України / М.Ф. Кропивко // Економіка АПК. — 2005. — № 4. — С. 147–150.

21. Леось Оксана. Механізми формування фінансових ресурсів

підприємств. / Оксана Леось, Ірина Коваль // Державне управління та місцеве самоврядування, 2013, вип. 1 (16). — С. 119–120.

22. Лігоненко Л.О., Гуляєва Н.М., Гринюк Н.А. Фінанси підприємств [Текст]: підручник /, та ін. — К.: КНТЕУ, 2007. — 491 с.

23. Лукіна Ю. В. Формування та реалізація стратегії управління фінансами підприємства / Ю. В. Лукіна // Фінанси України. — 2013. — № 3. — С. 113–118.

24. Масловська Л. Оптимізація структури фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств / Л. Масловська // Економіка АПК. — 2009. — № 10. — С. 65–69.

25. Мельник О. М. Облік, аналіз та контроль фінансових ресурсів підприємства в процесі прийняття управлінських рішень / О. М. Мельник // Сучасні проблеми економіки і менеджменту : тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції, Львів, 10-12 листопада 2011 року ; Національний університет "Львівська політехніка". — Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. — С. 478–479.

26. Недільська Л.В. Фінансові ресурси як економічна категорія / Л.В. Недільська // Вісник ЖНАЕУ. — № 2, т. 2. — 2009. — С. 261–269.

27. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств. Навч. посіб. / О.О. Непочатенко. — К.: Центр учбової літератури, 2011. — 328 с.

28. Окунева Л.П. Финансовые ресурсы буржуазного государства / Л.П. Окунева. // Финансы СССР. — 1980. — С. 63–75.

29. Опарін В. Фінансові ресурси: проблеми визначення та розміщення / В. Опарін // Вісник НБУ. — 2000. — № 5. — С. 10–11.

30. Опарін В.М. Фінанси (загальна теорія): Навчальний посібник, 2-ге вид., доп. і перероб. / В.М. Опарін. — К.: КНЕУ, 2002. — 240 с.

31. Основы корпоративных финансов : [пер. с англ.] / Росс Стивен [и др.]. — М. : Лаборатория Базовых Знаний, 2000. — 720 с.

32. Павлова О.М. Фінансові ресурси аграрного сектору економіки України / О.М. Павлова, Є.Ш. Ісхаков. // Ефективна економіка, № 5, 2014.

Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>

33. Павлюк К.В. Фінансові ресурси держави: монографія / К.В. Павлюк. — К: НІОС, 1997. — 228 с.
34. Партин Г.О.Фінанси підприємств: Навчальний посібник / Г.О. Партин, А.Г.Загородній. — Львів: ЛБІ НБУ, 2003. — 265 с.
35. Пікалова Н.О. Економічна суть фінансових ресурсів підприємства / Н.О. Пікалова, О. І. Бобирь // Ефективна економіка. — 2010. — № 3; [електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>
36. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: Підручник / А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін.; Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. — 7-ме видання, без змін. — Київ: КНЕУ, 2008. — 552 с.
37. Ринкова трансформація економіки АПК: Кол. монографія у 4 ч. / За ред. П.Т.Саблука, В.Я.Амбросова, Г.Є.Мазнева.— Ч. 3: Фінансово-кредитна система. — К.: ІАЕ, 2002. — 477 с.
38. Романенко О.Р. Фінанси [Текст]: підручник. — К.: ЦНЛ, 2006. — 312 с.
39. Сычов Н.Г. Финансы и статистика / Н.Г. Сычов. — Москва: Финансы СССР, 1984. — 250 с.
40. Угляренко О. М. Формування фінансових ресурсів підприємств (на прикладі підприємств спиртової галузі України) : дис... канд. екон. наук: 08.04.01 / О. М. Угляренко ; Київський національний економічний ун-т. — К., 2005.
41. Фінансовий менеджмент : підручник / кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. — К. : КНЕУ, 2005. — 535 с.
42. Формування та функціонування ринку агропромислової продукції: Практик. посіб. / За ред. П.Т. Саблука. — К.: ІАЕ, 2000. — 556 с.
43. Фурик В.Г. Фінанси підприємств: [практикум] / В.Г. Фурик, І.М. Кулик. — Вінниця: ВНТУ, 2010. — 93 с.
44. Холодова О. В. Механизм управления финансовых ресурсов

агропромисленого комплексу / О. В. Холодова // Інноваційна наука. – 2016. – №6. – С. 270-275.

45. Шило В.П. Фінанси підприємств (за модульною системою навчання): теоретично-практичний посібник. / В.П.Шило, С.Б. Ільїна, С.С. Доровська, В.В. Барабанова. — Київ: ВД «Професіонал», 2006. — 288 с.

46. Юхименко П. І. Теорія фінансів: Підручник / П. І. Юхименко, В.М. Федосов, Л.Л. Лазебник та ін.. За ред. проф. В.М. Федосова, С. І. Юрія. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 576 с.

47. Ярошевич Н.Б. Фінанси підприємств: навч. посіб. / Н.Б. Ярошевич. — К.: Знання, 2012. — 341 с.

48. Markowitz H. Portfolio Selection / H. Markowitz // Journal of Finance. – 1952. – 7 March.

49. Modigliani F. The Cost of Capital, Corporation Finance and the Theory of Investment / F. Modigliani, M. H. Miller // Amer. Econ. Rev. – 1958. – June. – P. 261–297.

50. Modigliani F. Taxes and the Cost of Capital: A Correction / F. Modigliani, H. Miller // Ibid. – 1963. – June. – P. 433– 443.

51. Myers S. C. Corporate Financing and Investment Decisions When Firms Have Information that Investors Do not Have / S. C. Myers, N. S. Majluf // Journal of Financial Economics. – 1984. – Vol. 13. – P. 187–221.

52. Sharpe W. Capital Asset Prices: A Theory of Market Equilibrium Under Conditions of Risk / W. Sharpe // Journal of Finance. – 1964. – 19 September.

Додаток А

			КОДИ
		Дата(рік, місяць, число)	2015 01 01
Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ"	за ЄДРПОУ	24432974
Територія		за КОАТУУ	1211036300
Організаційно- правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво чавуну, сталі та феросплавів	за КВЕД	24.10
Середня кількість працівників	28731		
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			
Адреса	вул.Орджонікідзе, 1, м.Кривий Ріг, Держинський, Дніпропетровська область, 50095, Україна, 056 4995050		

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами бухгалтерського обліку)

за міжнародними стандартами фінансової звітності V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2014 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	62819	95965	0
первісна вартість	1001	135344	235895	0
накопичена амортизація	1002	72525	139930	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1889647	5029380	0
Основні засоби:	1010	28418153	50001021	0
первісна вартість	1011	43656539	83951004	0
знос	1012	15238386	33949983	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	5402	48227	0

первісна вартість	1016	7458	80805	0
знос	1017	2056	32578	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	1231741	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	30376021	56406334	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	3062623	5166098	0
Виробничі запаси	1101	1422931	2637616	0
Незавершене виробництво	1102	834679	1599431	0
Готова продукція	1103	805013	929051	0
Товари	1104	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестрашування	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2497532	8230310	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	97129	323169	0
з бюджетом	1135	2943400	1905241	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	49178	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	10269	13799	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	458393	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	640303	2007803	0
Готівка	1166	9	4	0
Рахунки в банках	1167	640294	2007799	0
Витрати майбутніх періодів	1170	12	293	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0

інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	13926	18936	0
Усього за розділом II	1195	9265194	18124042	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	39641215	74530376	0

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3859533	3859533	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0
Додатковий капітал	1410	868685	28025193	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	868685	28025193	0
Резервний капітал	1415	578930	578930	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	25009949	23829462	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	30317097	56293118	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	2587378	6392977	0
Пенсійні зобов'язання	1505	903100	924200	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	1281716	631840	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0

Усього за розділом II	1595	4772194	7949017	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	2492133	4412690	0
за розрахунками з бюджетом	1620	93138	1536965	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	1333128	0
за розрахунками зі страхування	1625	127263	145905	0
за розрахунками з оплати праці	1630	365011	421935	0
за одержаними авансами	1635	101903	98113	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	2779	315371	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1369697	3357262	0
Усього за розділом III	1695	4551924	10288241	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	39641215	74530376	0

Примітки д/н

Керівник П.С.Кахлон

Головний
бухгалтер А.С.Сонтхалія

Продовження додатку А

			КОДИ
		Дата(рік, місяць, число)	2015 01 01
Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ"	за ЄДРПОУ	24432974
	(найменування)		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2014 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	36740613	28251196
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(33908591)	(28131710)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	2832022	119486
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	479236	20674
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2130	(0)	(0)
Адміністративні витрати	2130	(1038363)	(620002)

Витрати на збут	2150	(55476)	(165317)
Інші операційні витрати	2180	(313247)	(193406)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	1904172	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(838565)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	112042	5105
Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(499183)	(542255)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(0)	(0)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	1517031	0
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(1375715)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-2697518	-26171
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0	0
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(1180487)	(1401886)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	27195243	889140
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	-47237	-62420
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	27148006	826720
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-8502	-9987
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	27156508	836707
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	25976021	-565179

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	24327266	19999983
Витрати на оплату праці	2505	2352488	2263927
Відрахування на соціальні заходи	2510	871863	843500
Амортизація	2515	4175381	2777260
Інші операційні витрати	2520	4432949	3084981
Разом	2550	36159947	28969651

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	3859533000	3859533000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	3859533000	3859533000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-0.3	-0.36
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-0.3	-0.36
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Примітки д/н

Керівник П.С.Кахлон

Головний
бухгалтер А.С.Сонтхалія

Продовження додатку А

**Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2014 рік**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	34836146	28630091
Повернення податків і зборів	3005	3147622	3090253
у тому числі податку на додану вартість	3006	3147212	2988981
Цільового фінансування	3010	0	0
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	92232	101903
Надходження від повернення авансів	3020	3054	597
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	40536	5176
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	3499	4281
Надходження від операційної оренди	3040	920	530
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	241975	26618
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(28848141)	(25410631)
Праці	3105	(1864211)	(1835617)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(1124824)	(1076264)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(1679175)	(1095438)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(584015)	(240953)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(1095160)	(854485)
Витрачання на оплату авансів	3135	(312796)	(97129)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(64324)	(43086)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання	3155	(0)	(0)

позик			
Інші витрачання	3190	(232719)	(234918)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	4239794	2066366
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	586085	1615486
необоротних активів	3205	0	2591
Надходження від отриманих: відсотків	3215	0	0
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(709788)	(1870222)
необоротних активів	3260	(2744959)	(1157633)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(0)	(0)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-2868662	-1409778
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	0	0
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	0	135810
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(0)	(952)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(4643)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	0	-141405
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	1371132	515183

Залишок коштів на початок року	3405	640303	133595
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-3632	-8475
Залишок коштів на кінець року	3415	2007803	640303

Примітки д/н

Керівник П.С.Кахлон

Головний бухгалтер А.С.Сонтхалія

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ПАТ АМКР

Баланс, тис. грн..

Актив	Код рядка	2015	2016	2017
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	86418	56082	49101
первісна вартість	1001	266320	273041	286033
накопичена амортизація	1002	179902	216959	236932
Незавершені капітальні інвестиції	1005	6177919	7438771	7968659
Основні засоби:	1010	48642475	46492196	47134368
первісна вартість	1011	87462469	89883725	94645209
знос	1012	38819994	43391529	47510841
Інвестиційна нерухомість:	1015	42573	35631	33290
первісна вартість	1016	82373	78818	81231
знос	1017	39800	43187	47941
Довгострокові біологічні активи:	1020		0	0
первісна вартість	1021		0	0
накопичена амортизація	1022		0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		0	0
інші фінансові інвестиції	1035	615662	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		0	0
Відстрочені податкові активи	1045		0	0
Гудвіл	1050		0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065		0	0
Інші необоротні активи	1090		0	0
Усього за розділом I	1095	55565047	54022680	55185418
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	5853388	7045190	9045451

Виробничі запаси	1101	3255912	4399651	5147704
Незавершене виробництво	1102	1822875	2023035	2564228
Готова продукція	1103	774601	622504	1333519
Товари	1104		0	0
Поточні біологічні активи	1110		0	0
Депозити перестраховання	1115		0	0
Векселі одержані	1120		0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	10042023	15269128	20929336
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
за виданими авансами	1130	351001	622231	267153
з бюджетом	1135	2822766	1046380	1720571
у тому числі з податку на прибуток	1136	613475	0	0
з нарахованих доходів	1140		0	0
із внутрішніх розрахунків	1145		0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	13145	89330	10787
Поточні фінансові інвестиції	1160	335034	11605	6368
Гроші та їх еквіваленти	1165	2496157	2769304	1694595
Готівка	1166	5	8	7
Рахунки в банках	1167	2496152	2769296	1694588
Витрати майбутніх періодів	1170	3069	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180		0	0
у тому числі в:				
резервах довгострокових зобов'язань	1181		0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182		0	0
резервах незароблених премій	1183		0	0
інших страхових резервах	1184		0	0
Інші оборотні активи	1190	57752	91800	203370
Усього за розділом II	1195	21974335	26944968	33877631
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		0	0
Баланс	1300	77539382	80967648	89063049

Пасив	Код рядка	2015	2016	2017
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3859533	3859533	3859533

Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		0	0
Капітал у дооцінках	1405	-129625	0	0
Додатковий капітал	1410	27909737	27824211	27808156
Емісійний дохід	1411		0	0
Накопичені курсові різниці	1412	27909737	27824211	27808156
Резервний капітал	1415	578930	578930	578930
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	25214212	27918328	32980175
Неоплачений капітал	1425		0	0
Вилучений капітал	1430		0	0
Інші резерви	1435		0	0
Усього за розділом I	1495	57432787	60181002	65226794
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	5684941	4903101	4318061
Пенсійні зобов'язання	1505	1026700	1058100	1045127
Довгострокові кредити банків	1510		0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515		0	189721
Довгострокові забезпечення	1520	901021	973862	1238961
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		0	0
Цільове фінансування	1525		0	0
Благодійна допомога	1526		0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530		0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531		0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532		0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533		0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534		0	0
Інвестиційні контракти;	1535		0	0
Призовий фонд	1540		0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545		0	0
Усього за розділом II	1595	7612662	6935063	6791870
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600		0	0
Векселі видані	1605		0	0
Поточна кредиторська заборгованість:				
за довгостроковими зобов'язаннями	1610		0	0
за товари, роботи, послуги	1615	7081448	7911555	8897364
за розрахунками з бюджетом	1620	252371	418104	908203
за у тому числі з податку на прибуток	1621		104649	722497
за розрахунками зі страхування	1625	90411	78631	121290
за розрахунками з оплати праці	1630	381093	385269	573711

за одержаними авансами	1635	85083	123070	276000
за розрахунками з учасниками	1640		0	0
із внутрішніх розрахунків	1645		0	0
за страховою діяльністю	1650		0	0
Поточні забезпечення	1660		17611	6544
Доходи майбутніх періодів	1665		0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	4603527	4917343	6261273
Усього за розділом III	1695	12493933	13851583	17044385
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		0	0
Баланс	1900	77539382	80967648	89063049

Звіт про фінансові результати, тис. грн.

Стаття	Код рядка	2015	2016	2017
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	46261289	66185876	52961756
Чисті зароблені страхові премії	2010		0	0
Премії підписані, валова сума	2011		0	0
Премії, передані у перестраховування	2012		0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	45141096	56562119	47924608
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0	0
Валовий: прибуток	2090	1120193	9623757	5037148
Валовий: збиток	2095		0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0	0
Інші операційні доходи	2120	1628379	54896	482756
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0	0

Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0	0
Адміністративні витрати	2130	815298	2206958	1311408
Витрати на збут	2150	7636	59999	29734
Інші операційні витрати	2180	219260	741733	473575
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	1706378	6669963	3705187
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195		0	0
Дохід від участі в капіталі	2200		0	0
Інші фінансові доходи	2220	430442	70634	153636
Інші доходи	2240		0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241		0	0
Фінансові витрати	2250	370686	387564	588734
Втрати від участі в капіталі	2255		0	0
Інші витрати	2270		0	0
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	1766134	6353033	3270089
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295		0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	381384	1291186	565973
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1384750	5061847	2704116
Чистий фінансовий результат: збиток	2355		0	0